



รายงานการศึกษากลุ่ม
(Group Project)

เรื่อง “การเพิ่มศักยภาพและยกระดับรายได้
เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืน”

จัดทำโดย กลุ่มที่ 6 รุ่นที่ 87

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 87
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2561

ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.



รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project)

เรื่อง “การเพิ่มศักยภาพและยกระดับรายได้
เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืน”

จัดทำโดย กลุ่มที่ 6 รุ่นที่ 87

1. นายณรงค์	จួយเสย
2. นางสาววัชรพร	รัตนยานนท์
3. นางศุภรศิริ	บุญญเศรษฐ์
4. นายวิบูลย์	ไชยวรรณ
5. นางสาวนงลักษณ์	วงศ์สุขสิริเดชา
6. นายธนาวุฒิ	ปัญพรอุดมลาภ
7. นายสุพล	ศรีทับทิม
8. นายอนุชา	จันทร์เกสร
9. นายสุรินทร์	นวลรอด
10. นางสาวกัลยา	อนุลักษณ์ปกรณ์

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 87
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2561

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประเทศไทยมีพื้นที่ถือครองภาคการเกษตรกว่า 151.9 ล้านไร่ หรือกว่า 47% เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้เพื่อทำการเกษตรประเภทต่างๆ พบว่ามีการใช้ที่ดินเพื่อการทำนามากที่สุดถึง 71.6 ล้านไร่ หรือคิดเป็น 49.74% ของเนื้อที่ทางการเกษตรทั้งหมด รองลงมาคือการใช้ที่ดินเพื่อการทำไร่และทำสวนประเภทละประมาณ 35 ล้านไร่ ส่วนเนื้อที่ที่มีการปลูกผักและไม้ดอกเพียง 1.5 ล้านไร่ ใกล้เคียงกับจำนวนเนื้อที่รกร้าง ส่วนที่เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์มีเพียง 0.9 ล้านไร่ เท่านั้น ซึ่งน้อยกว่าส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัยที่มีเนื้อที่ 3.7 ล้านไร่ และเป็นที่น่าทึ่งว่า ในปัจจุบันเกษตรกรของประเทศไทยส่วนมาก ประสบปัญหาความยากจน และมีหนี้สินมากมาย โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรหลักที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย มีพื้นที่เพาะปลูกในแต่ละปีกว่า 7-8 ล้านไร่ (โดยประมาณกว่า 52% เป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์) ครัวเรือนเกษตรกรกว่า 470,000 ครัวเรือน คิดเป็นประชากรเกษตรกรกว่า 1,880,000 คน ใน 32 จังหวัดครอบคลุมทุกภูมิภาค (โดยเฉพาะภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและตะวันออก) ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญ เกษตรกรได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และเป็นพื้นที่ที่มักจะมีนัยทางการเมือง มี Impact สูง ต่อรัฐบาลในการบริหารประเทศ **และปัจจุบันเกษตรกรยังคงประสบปัญหา (pain point) ความยากจน รายได้ไม่คุ้มค่าการลงทุน อันเนื่องมาจากภาวะราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตกต่ำ** ทั้งที่ความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในแต่ละปีกว่า 8 ล้านตันและเกษตรกรประเทศไทยสามารถผลิตได้เพียงปีละ 4-5 ล้านตัน แต่จากผลกระทบจากสินค้าวัตถุดิบทดแทนในการผลิตอาหารสัตว์ ผลกระทบจากการนำเข้าผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้าน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ตลอดจนปัญหาไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำกิน บุกรุกทำลายป่าต้นน้ำ ส่งผลกระทบต่อมลภาวะสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของประเทศโดยรวม **ซึ่งปัญหา (pain point) ของคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มจะบานปลายมากขึ้น** มีการยื่นข้อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ราคาตกต่ำ การอพยพแรงงาน การบุกรุกป่าหาที่ทำกินมากขึ้น

สภาพปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการดำเนินการของภาครัฐที่ผ่านมา ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากความเข้าใจในข้อมูลที่คาดเคลื่อน อาทิ

(1) พื้นที่เพาะปลูกไม่มีเอกสารสิทธิ์ หรือพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณร้อยละ 52 อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจำนวนมากเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม พื้นที่จัดสรรให้ราษฎรเข้าทำกิน ไม่ใช่พื้นที่ป่าต้นน้ำ แต่ไม่มีการนำปัญหามาแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(2) ต้นทุนการผลิตด้านเมล็ดพันธุ์ซึ่งปัจจุบันใช้ของเอกชนเป็นหลัก มีราคาที่สูง ในขณะที่เดียวกันเมล็ดพันธุ์ในความสำเร็จของภาครัฐที่มีราคาถูกกว่าไม่เพียงพอ และเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในเรื่องคุณภาพ

(3) ความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ปริมาณผลผลิตมากกว่าร้อยละ 90 ของผลผลิตทั้งหมดใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นหลัก ขาดการส่งเสริมด้านการวิจัยสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความต้องการใช้จะส่งต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ

(4) สถาบันเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง ไม่สามารถเป็นกลไกตามวัตถุประสงค์

(5) การนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยไม่มีมาตรการกักกัน จะส่งผลกระทบต่อราคาภายในประเทศ โดยเฉพาะช่วงที่ผลผลิตภายในประเทศออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม

(6) การนำเข้าพืชทดแทน โดยการนำเข้าสาลีซึ่งมีราคาถูกมาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บางส่วนในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ โดยไม่มีมาตรการด้านภาษีกักกัน ส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

ภาครัฐได้ทุ่มเทงบประมาณในการดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหลักให้แก่เกษตรกรได้ และยังเพิ่มปัญหาจากการดำเนินมาตรการ เช่น ปัญหาประโยชน์ไม่ตกถึงเกษตรกรอย่างแท้จริง ปัญหาทุจริต ฯลฯ อันเนื่องมาจากการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของต้นเหตุปัญหาเท่าที่ควร อาทิ โครงการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2550/51 (จำนำ) ใช้งบประมาณกว่า 2 พันล้านบาท โครงการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2557/58 (ชดเชยผู้ประกอบการ) ใช้งบประมาณกว่า 1,900 ล้านบาท

คณะผู้เข้าอบรม นบส. รุ่น 87 กลุ่ม GP6 ได้ศึกษาข้อมูลแนวทางแก้ไขปัญหาทั้งการลงพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีนัยสำคัญ คือ เป็นจังหวัดที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุดของประเทศ มีผู้รวบรวมผลผลิตมากที่สุด มีโรงงานอาหารสัตว์ในพื้นที่ มีพื้นที่เพาะปลูกที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์จำนวนมาก และมีสหกรณ์การเกษตรที่มีความเข้มแข็งในระดับหนึ่ง สามารถเป็นกลไกในการดำเนินมาตรการต่างๆ ในการยกระดับราคาสินค้าเกษตรหลายชนิด รวมทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้เป็นอย่างดี และยังได้ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศูนย์วิจัยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แห่งเดียวของประเทศไทย และมีพื้นที่เพาะปลูกมาก ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำเสนอแนวทาง “การเพิ่มศักยภาพและยกระดับรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืน” ดังนี้

ระยะเวลา เป้าหมาย	แนวทางการแก้ไขปัญหา และ/การพัฒนา
ระยะสั้น (1ปี)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุให้เกษตรกรเช่าในการทำ การเกษตรเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ <p>2. ยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์</p> <p>2.1 กำหนดราคารับซื้อหน้าโรงงานอาหารสัตว์ทั่วประเทศ ขั้นต่ำ 8.5 บาท/กก.</p> <p>2.2 การกำกับดูแลวัตถุดิบทดแทน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กำหนดมาตรการ 2 : 1 โดยกำหนดให้โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อ ผลผลิต ภายในประเทศ 2 ส่วน ต่อการนำเข้าวัตถุดิบทดแทน 1 ส่วน 2) มาตรการด้านภาษี /การตรวจสอบสารพิษตกค้าง <p>2.3 การกำกับดูแลวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีมาตรการกำกับกับการนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านอย่าง เหมาะสม เก็บไว้ที่ไซโลในพื้นที่ชายแดน ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อในช่วงผลผลิต ภายในประเทศออกสู่ตลาด <p>3. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต 2) พิสูจน์ / กำหนด ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในแต่ละ พื้นที่ 3) เพิ่มศักยภาพองค์ความรู้เกษตรกร / แรงงานภาคเกษตรกร 4) ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูแล้งให้มากขึ้น <p>4. การสร้างความเข้มแข็ง ให้เกษตรกร/องค์กรเกษตรกร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตร 2) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต 3) เพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์กลไกสหกรณ์ ได้แก่ องค์ความรู้ในวิชาชีพ
ระยะกลาง (3-5 ปี)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การออกเอกสารรับรองชั่วคราว ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า / ป่าเสื่อมโทรม 2) การกำหนดวิธีปฏิบัติในบางพื้นที่ที่เหมาะสมในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

	<p>3) กำกับดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำอย่างเข้มงวดและจริงจัง</p> <p>2. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p> <p>- ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ของทางราชการ เพื่อเป็นทางเลือก</p> <p>3. การสร้างความเข้มแข็ง องค์กรเกษตรกร</p> <p>- เพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์กลไกสหกรณ์ ได้แก่ สนับสนุนเครื่องมือ/เครื่องจักรกลการเกษตร/แหล่งเงินทุน</p>
ระยะยาว(5 ปี ขึ้นไป)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <p>1) การออกเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า / ป่าเสื่อมโทรม</p> <p>2) กำกับดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างเข้มงวดและจริงจัง</p> <p>2. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p> <p>1) ตั้งศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อสนับสนุนการวิจัย และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีคุณภาพสูง</p>

ผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการ

1. แก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร โดยการ**เพิ่มรายได้**เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีละกว่า 10,000 ล้านบาท ดังนี้
 - โดยการยกระดับราคาข้าวโพดฯ 1.50 บาท/กก. จากผลผลิตทั่วประเทศเดิมกว่า 5 ล้านบาท และการใช้พื้นที่ราชพัสดุให้เกษตรกรเช่าในพื้นที่ว่างกว่า 9 แสนไร่ เพาะปลูกเพิ่ม
 - ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่เพิ่มขึ้น 150 กก./ไร่ จากการตรวจพิสูจน์ที่ถูกต้องและการส่งเสริมทางวิชาการในพื้นที่เหมาะสม
 - ค่าลดต้นทุนการผลิตค่าเมล็ดพันธุ์กว่า 300 ล้านบาท/ปี จากการเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์ของราชการเป็นทางเลือกแก่เกษตรกร
2. แก้ไขปัญหาเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าต้นน้ำ
3. รักษาความมั่นคงด้านเสถียรภาพวัตถุดิบอาหารสัตว์เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในการค้าสินค้าปศุสัตว์
4. แก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าต้นน้ำ
5. แก้ไขปัญหาสังคม และปัญหาการบริหารงบประมาณของประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

กลุ่ม GP 6 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 87 วิทยาลัยนักรบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ประจำปี 2561 ได้ร่วมกันจัดทำรายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project) เรื่อง การเพิ่มศักยภาพและยกระดับรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืนฉบับนี้ขึ้น โดยได้มีการศึกษา วิเคราะห์ และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ตลอดจนได้มีการนำข้อมูลและรูปภาพทั้งข้อมูลในส่วนของการราชการ ภาคเอกชน ตลอดจนบุคคลภายนอกบางส่วนมาใช้ประกอบในการทำรายงานฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพและยกระดับรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืน

ท้ายที่สุดนี้ กลุ่ม GP 6 ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานกลุ่มฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและการพัฒนาประเทศต่อไป ขอขอบคุณอีกครั้งมา ณ โอกาสนี้

กลุ่ม GP 6 นบส. รุ่น 87
เมษายน 2561

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ซ
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	
1. สภาพปัญหาทั่วไป	1
1.1 สถานการณ์ปัญหาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2560	1
1.2 แนวโน้มสถานการณ์ปัญหาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2560	7
1.3 สรุปสภาพปัญหาและการดำเนินการของภาครัฐที่ผ่านมา	9
2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคต	11
2.1 ทิศทางในอนาคตและสิ่งที่ต้องการพัฒนา	10
2.2 Potential Demand ในอนาคตในการแก้ไข/พัฒนา	10
2.3 สรุปการคาดการณ์ทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต	12
3. แนวทางการแก้ไขปัญหา และ/หรือ พัฒนา	13
3.1 เป้าหมายหลักที่จะต้องบรรลุให้ได้ภายในระยะเวลา 4 – 5 ปี	13
3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายหลักกับยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	14
3.3 เป้าหมายรองที่นำไปสู่เป้าหมายหลัก	15
3.4 แนวทางการบรรลุเป้าหมาย	16
4. การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ	20
4.1 การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติกับส่วนราชการอื่นๆ	20
4.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมาย	21
4.3 ความท้าทายในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติ	23
5. สรุปในภาพรวม	26
5.1 สรุปในภาพรวมจากหัวข้อ 1 - 4	26
5.2 บทเรียนรู้ที่ได้จากการดำเนินการ	30
บรรณานุกรม	31

ภาคผนวก	32
1) การเกษตรอัจฉริยะ หรือ สมาร์ทฟาร์ม (Smart Farming)	33
2) วิธีการปลูกข้าวโพดให้ได้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี	40
3) บทสรุปการลงพื้นที่	46
4) ข้อมูลที่ดินราชพัสดุทั่วประเทศ	51
คณะผู้จัดทำ	53

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 กำหนดการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย	15
ตารางที่ 2 กำหนดการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายจังหวัดเพชรบูรณ์	25

สารบัญภาพ

แผนภาพที่ 1 สถิติการส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4
แผนภาพที่ 2 สถิติการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	5
แผนภาพที่ 3 สถิติการนำเข้าข้าวสาลี	5
แผนภาพที่ 4 สถิติการส่งออกผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่	7
แผนภาพที่ 5 ความเชื่อมโยง แนวทางการแก้ปัญหา และ/หรือการพัฒนาสู่เป้าหมาย	17
แผนภาพที่ 6 การประสานงานระหว่างหน่วยงาน (co-ordination)	20
แผนภาพที่ 7 การร่วมมือในการปฏิบัติงาน (co-operation)	20
แผนภาพที่ 8 การร่วมกันดำเนินการกิจ (collaboration)	21

1. สภาพทั่วไปของปัญหา

ประเทศไทยมีพื้นที่ถือครองภาคการเกษตรกว่า 151.9 ล้านไร่ หรือกว่า 47% เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้เพื่อทำการเกษตรประเภทต่างๆ พบว่ามีการใช้ที่ดินเพื่อการทำนามากที่สุดถึง 71.6 ล้านไร่ หรือคิดเป็น 49.74% ของเนื้อที่ทางการเกษตรทั้งหมด รองลงมาคือการใช้ที่ดินเพื่อการทำไร่และทำสวนประเภทละประมาณ 35 ล้านไร่ ส่วนเนื้อที่ที่มีการปลูกผักและไม้ดอกเพียง 1.5 ล้านไร่ ใกล้เคียงกับจำนวนเนื้อที่รกร้าง ส่วนที่เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์มีเพียง 0.9 ล้านไร่ เท่านั้น ซึ่งน้อยกว่าส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัยที่มีเนื้อที่ 3.7 ล้านไร่

เป็นที่ทราบกันดีว่า ในปัจจุบันเกษตรกรของประเทศไทยส่วนมาก ประสบปัญหาความยากจน และมีหนี้สินมากมาย โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรหลักที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย มีพื้นที่เพาะปลูกในแต่ละปีกว่า 7-8 ล้านไร่ (โดยประมาณกว่า 52% เป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์) คราวเรือนเกษตรกรกว่า 470,000 ครัวเรือน คิดเป็นประชากรเกษตรกรกว่า 1,880,000 คน ใน 32 จังหวัดครอบคลุมทุกภูมิภาค (โดยเฉพาะภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและตะวันออก) ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญ เกษตรกรได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และเป็นพื้นที่ที่มักจะมีนัยทางการเมือง มี Impact สูง ต่อรัฐบาลในการบริหารประเทศ และปัจจุบันเกษตรกรยังคงประสบปัญหา (pain point) ความยากจน รายได้ไม่คุ้มค่าการลงทุน อันเนื่องมาจากภาวะราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตกต่ำ จากผลกระทบจากสินค้าวัตถุดิบทดแทนในการผลิตอาหารสัตว์ ผลกระทบจากการนำเข้าผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้าน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ตลอดจนปัญหาไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำกิน บุกรุกทำลายป่าต้นน้ำ ส่งผลกระทบต่อมลภาวะสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ของประเทศโดยรวมซึ่งปัญหา (pain point) ของคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มจะบานปลายมากขึ้น มีการยื่นข้อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาราคตกต่ำ การอพยพแรงงาน การบุกรุกป่าหาที่ทำกินมากขึ้น **อันดูได้จากข้อมูลสรุปข้อเรียกร้องของเกษตรกรผ่านศูนย์ดำรงธรรมแต่ละจังหวัดแหล่งผลิต ข้อมูลด้านแรงงานจากกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และข้อมูลการบุกรุกผืนป่าของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

1.1 สถานการณ์ปัญหาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2560

1.1.1 ของโลก

1.1.1.1 การผลิต

ปี 2555/56-2559/60 การผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 872.63 ล้านตัน ในปี 2555/56 เป็น 1,075.33 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.23 ต่อปี

ปี 2559/60 การผลิตมีปริมาณ 1,075.33 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 972.36 ล้านตัน ในปี 2558/59 ร้อยละ 10.58 โดยสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกผลิตได้เพิ่มขึ้นจาก 345.51 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 384.78 ล้านตัน ในปี 2559/0 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.20 นอกจากนี้ บราซิล สหภาพยุโรป อาร์เจนตินา ยูเครน เม็กซิโก และอินเดีย ผลิตได้เพิ่มขึ้น

1.1.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2555/56 – 2559/60 ความต้องการใช้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 867.45 ล้านตัน ในปี 2555/56 เป็น 1,062.33 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.46 ต่อปี

ปี 2559/60 ความต้องการใช้มีปริมาณ 1,062.33 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 967.92 ล้านตัน ในปี 2558/59 ร้อยละ 9.75 โดยสหรัฐอเมริกามีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้นจาก 298.79 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 313.81 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.78 นอกจากนี้ จีน บราซิล เม็กซิโก อินเดีย และอียิปต์ มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้น

(2) การค้า

ปี 2555/56 - 2559/60 การค้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 100.75 ล้านตัน ในปี 2555/56 เป็น 141.87 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.81 ต่อปี

ปี 255/60 การค้ามีปริมาณ 141.87 ล้านตัน ลดลงจาก 144.86 ล้านตัน ในปี 2558/59 ร้อยละ 2.10 โดยบราซิลลดการส่งออกลดลงจาก 35.38 ล้านตัน ในปี 2558/59 เหลือ 19.76 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 44.15 สำหรับสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้ส่งออกสำคัญ ส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 51.16 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 55.50 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.48 ส่วนการนำเข้าประเทศผู้นำเข้า เช่น สหภาพยุโรป เม็กซิโก อียิปต์ และอิหร่าน มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น

(3) ราคา

ปี 2555/56 – 2559/60 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก มีแนวโน้มลดลง จากตันละ 8,933 บาท ในปี 2555/56 เหลือตันละ 4,935 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 44.75 ต่อปี เนื่องจากสถานการณ์การผลิตโลกกลับเข้าสู่ภาวะปกติ หลังจากที่ได้รับผลกระทบจากความเสียหายจำนวนมากจากภัยแล้งที่คุกคามทั่วโลก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาในปี 2555/56 ประกอบกับผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ราคาปรับตัวลดลง

ปี 2559/60 ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก ตันละ 4,935 บาทลดลงจาก ตันละ 5,313 บาท ในปี 2558/59 หรือลดลงร้อยละ 7.1 ต่อปี เนื่องจากสถานการณ์การผลิตในภาพรวมของโลกผลิตได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ราคาลดลง

1.1.2 ของไทย

1.1.2.1 การผลิต

ปี 2555/56 – 2559/60 เนื้อที่เพาะปลูกมีแนวโน้มลดลงจาก 7.53 ล้านไร่ ในปี 2555/56 เหลือ 6.44 ล้านไร่ ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 14.47 ต่อปี เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้ไม่จูงใจเกษตรกร จึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า เช่น มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ประกอบกับภาคเอกชนมีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ปลูกในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ พื้นที่ป่า สำหรับผลผลิตต่อไร่มีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะในช่วงปี 2558/59 โดยในปี 2555/56 ผลผลิตต่อไร่ลดลงจาก 657 กิโลกรัม ในปี 2555/56 เหลือ 612 กิโลกรัม ในปี 2558/59 ส่งผลให้ผลผลิตรวมลดลงจาก 4.95 ล้านตัน ในปี 2555/56 เหลือ 4.34 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 14.05 ตามการลดลงของเนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่

ปี 2559/60 เนื้อที่เพาะปลูกมี 6.44 ล้านไร่ ลดลงจาก 6.59 ล้านไร่ ในปี 2558/59 ร้อยละ 2.32 เนื่องจากปี 2557/58 ฝนทิ้งช่วงและกระทบแล้ง เกษตรกรจึงปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกอ้อยโรงงานและมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชที่ทนแล้งดูแลรักษาง่าย สำหรับผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 612 กิโลกรัม ในปี 2558/59 เป็น 674 กิโลกรัม ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.13 เนื่องจากไม่กระทบแล้งในช่วงออกดอก ส่งผลให้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 4.03 ล้านตัน ในปี 2558/59 เป็น 4.34 ล้านตัน ในปี 2559/60

1.1.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2555/56 – 2559/60 ความต้องการใช้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 6.22 ล้านตัน ในปี 2555/56 เป็น 7.82 ล้านตัน ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.72 ต่อปี เนื่องจากความต้องการใช้เพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์มีมากขึ้น ตามการขยายตัวของการเลี้ยงปศุสัตว์

ปี 2559/60 ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณ 7.82 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 7.59 ล้านตัน ในปี 2558/59 ร้อยละ 3.03

(2) การส่งออก

ปี 2555/56 – 2559/60 การส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 0.04 ล้านตัน มูลค่า 391.10 ล้านบาท ในปี 2555/56 เป็นปริมาณ 0.63 ล้านตัน มูลค่า 4,863.14 ล้านบาท ในปี 2559/60 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 99.37 และร้อยละ 4,763.14 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากปี 2556/57 มีการผลักดันการส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามมาตรการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2556/57 สำหรับตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไต้หวัน และมาเลเซีย

ปี 2559/60 การส่งออกมีปริมาณ 0.63 ล้านตัน มูลค่า 4,863.14 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 0.22 ล้านตัน มูลค่า 1,875.35 ล้านบาท ในปี 2558/59 หรือเพิ่มขึ้น 186.36 และ 159.31 เท่า ตามลำดับ เนื่องจาก ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไต้หวัน และมาเลเซีย มีการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศไทยเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 1 สถิติการส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ระบบแสดงข้อมูลสถิติ

หน้าหลัก [สำเนา](#) [มูลค่านำเข้าและส่งออกรายเดือน](#) [การส่งออก \(Export\)](#) [การนำเข้า \(Import\)](#)

นำเข้า - ส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (Agricultural Import/Export)

สถิติการส่งออก (Export) -- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ : ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายเดือน

[พิมพ์](#) [ส่งออกเป็น PDF](#) [ส่งออกเป็น Excel](#)

ปริมาณ : กก.
มูลค่า : บาท

เดือน Month	2555 2012	2556 2013	2557 2014	2558 2015	2559 2016	2560 2017						
	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value						
มกราคม January	43,850,030	414,598,623	5,400,000	52,489,382	104,141,450	794,331,062	6,210,000	52,833,911	13,030,000	114,200,435	63,714,990	479,441,952
กุมภาพันธ์ February	33,266,795	316,527,425	399,230	3,688,368	185,650,000	1,394,699,703	44,000	456,879	19,537,000	172,058,602	12,024,635	86,354,212
มีนาคม March	11	305	0	0	25,285,000	212,829,239	21,042,320	191,411,700	26,880,000	231,347,822	92,858,790	648,852,196
เมษายน April	18,185,040	166,984,525	250,000	2,907,700	66,738,552	560,950,799	6,300,000	57,246,210	76,863,250	657,668,211	54,967,560	380,204,091
พฤษภาคม May	0	0	6,080,790	48,405,634	57,191,000	499,083,377	25,042,240	226,812,704	60,024,000	512,096,114	17,083,610	116,405,508
มิถุนายน June	0	0	13,110,000	119,633,935	41,900,001	375,753,446	200	16,000	126,797,950	1,099,774,335	24,862,561	185,858,966
กรกฎาคม July	5	78	11,300,100	108,033,912	18,000	79,200	107,000	794,872	41,845,000	373,304,567	7,161,810	55,192,302
สิงหาคม August	240,000	2,160,000	8,870,100	72,254,540	8,000	40,000	60,500	425,900	29,711,931	263,480,940	14,896,752	112,175,868
กันยายน September	5,240,000	61,262,376	25,800,324	216,795,411	38,249,000	346,419,467	4	140	858,015	6,643,991	138,240	1,182,754
ตุลาคม October	5,200,000	54,899,629	76,190,525	612,530,169	35,316,000	321,254,911	0	0	39,509,156	322,227,285	6,787,260	51,739,207
พฤศจิกายน November	5,433,000	56,170,025	102,043,356	729,680,850	32,500,000	278,816,311	18,803,520	160,207,188	67,198,885	514,814,941	25,791,660	202,084,770
ธันวาคม December	10,940,000	109,114,182	311,691,708	2,172,490,160	44,500,000	370,568,241	3,030,000	26,538,999	79,282,161	571,635,929	234,920	2,181,047
รวม/Total	122,354,881	1,181,717,168.0	561,136,133	4,138,910,061.0	631,497,003	5,154,825,756.0	80,639,784	716,744,503.0	581,537,348	4,839,253,172.0	320,522,788	2,321,672,873.0

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยคำนวณจากข้อมูลกรมศุลกากร

สงวนลิขสิทธิ์โดย พรม.ลิขสิทธิ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900 โทร. 0-2940-5550 - 1, 0-2940-5553 - 4, 0-2940-5556 - 9

(3) การนำเข้า

ปี 2555/56 – 2559/60 ปริมาณการนำเข้ามีแนวโน้มลดลงจาก 0.10 ล้านตัน มูลค่า 410.47 ล้านบาท ในปี 2555/56 เหลือ 0.06 ล้านตัน มูลค่า 309.92 ล้านบาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 66.6 และร้อยละ 32.44 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากการนำเข้าวัตถุดิบอื่น เช่น ข้าวสาลี และ DDGS (กากข้าวโพดที่เหลือจากกระบวนการผลิตเอทานอล) มาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในสูตรอาหารสัตว์บางส่วน และส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการช่วงเวลานำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สำหรับผู้นำเข้าทั่วไป ที่นำเข้าภายใต้กรอบความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) และโครงการลงทุนเกษตรแบบมีสัญญากับประเทศเพื่อนบ้าน

แผนภาพที่ 2 สถิติการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ระบบแสดงข้อมูลทางสถิติ												
หน้าตัว - ส่งออกสินค้าที่สำคัญ												
สถิติการนำเข้า (Import) -- ข้าราชการเมื่อสมัคร : ปริมาณและมูลค่าการค้าเข้าราชอาณาจักร												
หน้าหลัก สำเนา มูลค่านำเข้าและส่งออกรายเดือน การส่งออก (Export) การนำเข้า (Import)												
ลิงก์ใหม่ ส่งออกเป็น PDF ส่งออกเป็น Excel												
ปริมาณ : กก. มูลค่า : บาท												
เดือน Month	ปริมาณ Quantity 2555 2012	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity 2556 2013	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity 2557 2014	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity 2558 2015	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity 2559 2016	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity 2560 2017	มูลค่า Value
มกราคม January	216,002	767,410	222,000	520,030	0	0	5,651,200	24,900,971	0	0	0	0
กุมภาพันธ์ February	252,700	776,113	6,210,000	20,642,956	4,220	15,457	47,197,649	213,783,494	16,172,100	105,452,111	1,299,135	6,139,765
มีนาคม March	59,865,080	209,475,858	25,444,552	104,276,771	0	0	37,248,496	199,353,773	42,037,712	216,561,022	6,040,895	28,396,893
เมษายน April	37,435,000	131,945,014	5,880,000	23,899,986	0	0	15,357,431	72,899,950	16,766,558	81,833,004	10,766,158	50,231,634
พฤษภาคม May	43,366,840	151,732,615	7,965,495	31,211,547	0	0	13,813,692	63,164,592	16,369,075	77,755,628	6,188,602	28,570,513
มิถุนายน June	18,310,680	69,261,094	14,397,616	55,601,252	4,100	16,400	12,704,155	58,997,464	13,190,390	64,157,916	9,041,680	41,671,042
กรกฎาคม July	35,899,610	155,983,312	45,941,312	200,875,058	0	0	18,308,254	78,980,303	3,065,517	15,145,794	43,301,853	297,041,094
สิงหาคม August	555,000	2,182,373	49,633,336	210,008,842	27,983,207	125,516,012	11,027,750	46,718,812	16,657,850	115,881,438	18,839,675	122,126,794
กันยายน September	350,000	1,090,297	26,479,977	104,385,411	200,000	854,704	1,246,625	5,671,744	200,000	1,400,000	200,000	922,047
ตุลาคม October	190,000	450,786	0	0	216,860	926,755	145,000	725,000	0	0	750,000	4,750,000
พฤศจิกายน November	240,000	488,972	0	0	50,000	202,735	10,000	47,260	0	0	0	0
ธันวาคม December	180,000	463,742	0	0	200,000	914,387	3,899,825	18,749,501	0	0	0	0
รวม/Total	196,860,912	724,617,586.0	182,174,288	751,421,853.0	28,658,387	128,446,450.0	166,610,077	783,992,864.0	124,459,202	678,186,913.0	96,427,998	579,849,782.0

ที่มา : สำนักเกษตรศัญชากรเกษตร โดยความร่วมมือของ กรมศุลกากร

สงวนลิขสิทธิ์โดย พรหมลิขิตสำหรับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑. พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900 โทร. 0-2940-5550 - 1, 0-2940-5553 - 4, 0-2940-5556 - 9

แผนภาพที่ 3 สถิติการนำเข้าข้าวสาลี

ระบบแสดงข้อมูลตลาดสถิติ												
หน้าหลัก หน้าแจ้ง แหล่งข้อมูลและแหล่งดาวน์โหลด การส่งออก (Export) การนำเข้า (Import)												
นำเข้า - ส่งออกสินค้าที่สำคัญ												
สถิติการนำเข้า (Import) - ข้าวสาลีฤดูฝน : ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าจากอินเดีย												
<div> </div>												
<div> <div>ปริมาณ : กก.</div> <div>มูลค่า : บาท</div> </div>												
เดือน Month	2555 2012		2556 2013		2557 2014		2558 2015		2559 2016		2560 2017	
	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value	ปริมาณ Quantity	มูลค่า Value
มกราคม January	247,569,366	2,997,457,436	110,036,644	1,359,329,002	97,270,930	1,080,140,070	327,247,847	3,041,260,289	467,702,321	3,957,608,298	330,843,738	2,661,575,394
กุมภาพันธ์ February	319,155,210	2,774,759,899	94,090,508	1,114,311,137	125,228,274	1,358,662,343	295,580,139	2,634,395,236	308,711,732	2,509,219,789	118,189,676	846,489,665
มีนาคม March	212,358,261	2,056,193,381	111,665,068	1,312,848,001	67,209,425	724,995,010	389,668,612	3,333,257,725	280,396,917	2,272,685,991	250,732,948	1,910,675,206
เมษายน April	212,393,267	1,864,948,829	123,574,702	1,333,175,207	165,519,240	1,806,706,576	600,586,099	5,480,365,692	510,011,122	3,891,355,651	247,824,972	1,900,364,015
พฤษภาคม May	476,619,373	4,433,290,981	233,028,031	2,423,762,245	157,965,525	1,752,342,304	462,457,216	4,001,302,464	434,931,787	3,207,150,030	195,855,922	1,511,758,791
มิถุนายน June	270,399,000	2,719,701,884	204,587,838	2,209,864,850	91,685,460	1,016,341,948	317,911,646	2,817,795,601	292,679,380	2,250,618,191	390,580,162	3,051,209,021
กรกฎาคม July	172,831,798	1,745,392,792	93,671,795	1,054,894,059	150,193,657	1,597,416,784	141,339,364	1,155,218,144	331,641,836	2,421,976,078	160,873,250	1,266,659,719
สิงหาคม August	133,198,902	1,364,673,674	10,666,871	117,944,701	59,500,690	663,491,537	381,430,275	3,001,826,178	382,422,945	2,667,970,109	143,689,105	1,018,874,795
กันยายน September	198,290,892	2,121,185,501	126,490,004	1,166,089,647	17,563,225	165,388,705	570,415,782	4,492,662,339	559,901,816	3,849,674,203	281,559,721	2,091,601,063
ตุลาคม October	153,609,032	1,716,603,440	341,655,192	3,306,976,365	360,497,129	3,205,396,764	523,682,131	4,436,963,814	585,951,970	4,202,971,653	213,410,191	1,597,774,196
พฤศจิกายน November	94,343,302	1,073,736,681	175,202,055	1,592,486,367	195,631,762	1,530,984,301	233,667,834	1,739,818,181	275,555,727	1,923,023,031	251,916,270	1,701,158,591
ธันวาคม December	91,218,887	955,191,549	134,251,085	1,316,847,716	69,254,137	540,953,830	312,100,322	2,475,025,924	146,628,760	1,121,274,380	146,717,119	1,107,916,961
รวม/Total	2,581,987,290	25,823,136,047.0	1,758,919,793	18,308,529,297.0	1,557,519,454	15,442,820,172.0	4,556,087,267	38,609,891,587.0	4,576,536,313	34,275,527,404.0	2,732,193,074	20,666,057,417.0

ที่มา : สำนักนโยบายเศรษฐกิจเกษตร โยธิตานานาชาติ กรมการค้าภายใน

ส่วนวิจัยสินค้า พืช สัตว์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
อ.พชรโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900 โทร. 0-2940-5550 - 1, 0-2940-5553 - 4, 0-2940-5556 - 9

(4) ราคา

ราคาปี 2555/56 – 2559/60 มีแนวโน้มลดลงทุกตลาด ดังนี้

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้ (ความชื้นไม่เกิน 14.5%) ลดลงจากกิโลกรัมละ 9.34 บาท ในปี 2555/56 เหลือกิโลกรัมละ 6.86 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 36.15 ต่อปี

2) ราคารับซื้อหน้าโรงงานอาหารสัตว์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รับซื้อลดลงจากกิโลกรัมละ 10.39 บาท ในปี 2555/56 เหลือกิโลกรัมละ 8.27 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 25.63 ต่อปี และราคาไซโลรับซื้อลดลงจากกิโลกรัมละ 8.35 บาท ในปี 2555/56 เหลือกิโลกรัมละ 7.08 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 17.93 ต่อปี

ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2559/60 ปรับตัวลดลงทุกตลาดเมื่อเทียบกับปี 2558/59 เนื่องจากราคาในตลาดโลกปรับตัวลง สำหรับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้ลดลงจากปี 2558/59 เนื่องจากมีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/พื้นที่ป่า และผลกระทบจากการนำเข้าวัตถุดิบทดแทนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างมาก

1.2 แนวโน้มสถานการณ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2561

1.2.1 ของโลก

1.2.1.1 การผลิต

ปี 2560/61 คาดว่าการผลิตมีปริมาณ 1,038.80 ล้านตัน ลดลงจาก 1,075.33 ล้านตัน ในปี 2559/60 ร้อยละ 3.51 โดยสหรัฐอเมริกาผลิตได้ลดลงจาก 384.78 ล้านตัน ในปี 2559/60 เหลือ 362.73 ล้านตัน ในปี 2560/61 หรือลดลงร้อยละ 5.73 นอกจากนี้ จีน บราซิล สหภาพยุโรป ยูเครน เม็กซิโก และอินเดีย ผลิตได้ลดลง ส่งผลให้ผลผลิตในภาพรวมของโลกลดลง

1.2.1.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2560/61 คาดว่าความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีปริมาณ 1,064.83 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,062.33 ล้านตัน ในปี 2559/60 ร้อยละ 0.24 เนื่องจากสหรัฐอเมริกามีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ จีน สหภาพยุโรป บราซิล เม็กซิโก และอินเดีย มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้น ประกอบกับสหรัฐอเมริกามีความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อผลิตเอทานอล เพิ่มขึ้นจาก 132.08 ล้านตัน ในปี 2559/60 เป็น 133.99 ล้านตัน ในปี 2560/61 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.44 ต่อปี

(2) การค้า

ปี 2560/61 คาดว่าปริมาณการค้าของโลกมี 150.92 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 141.08 ล้านตัน ของปี 2559/60 ร้อยละ 6.97 โดยประเทศผู้ส่งออก ได้แก่ บราซิล และอาร์เจนตินา มีการส่งออกเพิ่มขึ้นและประเทศผู้นำเข้า ได้แก่ สหภาพยุโรป เม็กซิโก เกาหลีใต้ อียิปต์ และอิหร่าน มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น

(3) ราคา

ปี 2560/61 คาดว่าราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อเมริกันชั้น 2 ตลาดชิคาโก มีแนวโน้มลดลงจากปี 2559/60 เนื่องจากคาดการณ์ว่า ภาวะราคาในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับตัวลดลง

1.2.2 ของไทย

1.2.2.1 การผลิต

ปี 2560/61 คาดว่าเนื้อที่เพาะปลูกมี 6.46 ล้านไร่ ลดลงจาก 6.44 ล้านไร่ ในปี 2559/60 ร้อยละ 0.31 เนื่องจากราคาไม่จูงใจเกษตรกร ประกอบกับภาคเอกชนมีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ปลูกในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/พื้นที่ป่า สำหรับผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก 674 กิโลกรัม ในปี 2559/60 เป็น 694 กิโลกรัม ในปี 2560/61 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.97 ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 4.34 ล้านตัน ในปี 2559/60 เป็น 4.49 ล้านตัน ในปี 2560/61 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.46

1.2.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการใช้

ปี 2560/61 คาดว่าความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีปริมาณ 8.10 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 7.82 ล้านตัน ในปี 2559/60 ร้อยละ 3.58 เนื่องจากการขยายตัวภาคอุตสาหกรรม การเลี้ยงสัตว์ ทำให้ความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 4 สถิติการส่งออกผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่

ระบบข้อมูลการค้า													
แบบแสดงข้อมูลการค้า													
สถิติการส่งออก (Export) -- ผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ (รวม) : ปริมาณและมูลค่าการส่งออกตามเดือน													
เดือน	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ
Month	Quantity	Value	Quantity	Value	Quantity	Value	Quantity	Value	Quantity	Value	Quantity	Value	Quantity
2555 2012	2556 2013	2557 2014	2558 2015	2559 2016	2560 2017	2560 2017							
มกราคม January	39,610,030	5,156,882,422	44,283,896	5,904,837,269	41,156,884	5,796,837,864	48,110,023	6,292,472,533	51,992,652	6,784,943,922	55,825,690	7,257,928,717	
กุมภาพันธ์ February	44,329,717	5,612,743,613	40,607,003	4,942,833,889	36,512,647	5,248,567,204	43,914,990	5,588,232,477	53,114,020	6,857,209,500	55,850,611	6,938,225,061	
มีนาคม March	46,225,211	5,783,097,706	41,885,740	5,314,598,278	41,846,269	5,885,442,134	50,655,605	6,515,572,516	58,065,163	7,412,760,849	66,139,458	8,349,914,479	
เมษายน April	38,965,843	4,752,092,088	37,527,027	4,990,380,314	40,025,473	5,551,494,054	45,932,057	5,923,559,079	47,738,260	6,106,561,887	51,056,136	6,734,657,285	
พฤษภาคม May	49,087,060	6,079,409,332	41,271,186	5,098,802,608	48,167,410	6,562,081,433	51,924,933	6,695,146,289	53,962,519	6,978,526,876	64,708,758	8,319,154,566	
มิถุนายน June	44,965,971	5,921,053,160	37,556,435	4,875,513,246	42,642,429	5,914,631,454	56,668,756	7,314,456,843	59,043,476	7,810,749,916	65,735,025	8,471,258,088	
กรกฎาคม July	43,065,083	5,639,380,119	41,312,720	5,482,970,479	48,187,638	6,525,209,015	56,351,283	6,636,204,435	54,748,614	7,074,092,063	61,083,419	7,792,712,764	
สิงหาคม August	45,597,954	5,735,281,953	42,837,440	5,721,365,074	49,427,207	6,396,802,815	52,068,434	6,866,533,280	60,624,638	7,757,676,658	67,683,516	8,577,060,969	
กันยายน September	44,121,019	5,467,051,671	43,429,290	5,914,589,119	52,349,027	6,810,864,719	52,936,599	7,438,030,988	62,310,473	8,007,259,133	67,397,938	8,572,042,180	
ตุลาคม October	50,626,283	6,152,031,403	47,399,696	6,530,512,460	51,060,720	6,786,135,094	54,500,024	7,542,563,543	62,951,332	8,035,155,189	66,875,424	8,438,972,550	
พฤศจิกายน November	47,320,134	6,097,419,383	46,125,717	6,250,001,895	45,048,409	6,083,195,753	51,863,259	7,021,420,457	65,276,389	8,411,304,963	71,728,879	9,030,353,865	
ธันวาคม December	44,190,456	5,354,915,310	40,169,688	5,773,290,288	49,135,204	6,402,072,233	56,850,402	7,342,354,047	61,844,568	7,826,909,138	64,294,643	7,783,991,741	
รวม/Total	538,104,761	67,751,358,160.0	504,405,838	66,799,694,919.0	545,559,317	73,963,333,772.0	621,776,365	81,176,546,487.0	691,672,104	89,063,150,094.0	758,379,497	96,266,272,245.0	

(2) การส่งออก

ปี 2560/61 คาดว่าการส่งออกมีแนวโน้มลดลงจากปี 2559/60 เนื่องจากความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ภายในประเทศมีเพิ่มขึ้น รัฐมีการออกมาตรการ 3 : 1 มาใช้ในการกำกับดูแลการนำเข้าข้าวสาลีซึ่งเป็นวัตถุดิบทดแทนในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ การส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปยังตลาดอาเซียน ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าของไทย ได้แก่ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไต้หวัน และมาเลเซีย จึงลดลง

(3) การนำเข้า

ปี 2560/61 คาดว่าการนำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2559/60 เนื่องจากปริมาณผลผลิตภายในประเทศมีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายผลักดัน

การนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายใต้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อป้องกันการลักลอบนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวชายแดนติดต่อกับประเทศไทย

(4) ราคา

ปี 2560/61 คาดว่าราคาจะมีแนวโน้มสูงกว่าปี 2559/60 เนื่องจากรัฐบาลมีมาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2560/61 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2560 เห็นชอบโครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยเกษตรกร ปี 2560/61 โดยมีเป้าหมายสนับสนุนสินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตลอดจนช่วยในการดูดซับผลผลิตส่วนเกินในช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ซึ่งจะส่งผลให้ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้อยู่ในระดับที่เหมาะสม อีกทั้งยังช่วยให้เกษตรกรมีแหล่งรับซื้อที่หลากหลาย วงเงินงบประมาณจำนวน 45 ล้านบาท ดำเนินการโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ระยะเวลาการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 - 31 มีนาคม 2562

1.3 สรุปปัญหาและความพยายามของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

(1) พื้นที่เพาะปลูกไม่มีเอกสารสิทธิ์ หรือพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณร้อยละ 52 อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจำนวนมากเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม พื้นที่จัดสรรให้ราษฎรเข้าทำกิน ไม่ใช่พื้นที่ป่าต้นน้ำ แต่ไม่มีการนำปัญหามาแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และประมาณร้อยละ 26 อยู่ในเขตไม่เหมาะสม หรือเหมาะสมน้อยส่งผลทำให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ปัจจุบันภาครัฐมีนโยบายทวงคืนพื้นที่ป่าในภาพรวม และภาคเอกชนมีมาตรการไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/พื้นที่ป่า อาจส่งผลให้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง ดังนั้น หากไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หรือส่งเสริมการปลูกในพื้นที่ที่เหมาะสมอื่นๆ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จะมีความขาดแคลนเพิ่มขึ้น สำหรับภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของไทย

(2) ปัญหาระยะธรรมชาติ พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งประเทศอยู่นอกเขตชลประทานและอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกอย่างเดียว การเกิดปัญหาระแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วง ส่งผลต่อภาพรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศ

(3) ต้นทุนการผลิตด้านเมล็ดพันธุ์ซึ่งปัจจุบันใช้ของเอกชนเป็นหลัก มีราคาที่สูง ในขณะเดียวกันเมล็ดพันธุ์ในความส่งเสริมของภาครัฐที่มีราคาถูกกว่าไม่เพียงพอ และเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในเรื่องคุณภาพ

(4) ความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ปริมาณผลผลิตมากกว่าร้อยละ 90 ของผลผลิตทั้งหมดใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นหลัก ขาดการส่งเสริมด้านการวิจัยสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความต้องการใช้จะส่งต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ

(5) สถาบันเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง

(6) การนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยไม่มีมาตรการกำกับ จะส่งผลกระทบต่อราคาภายในประเทศ โดยเฉพาะช่วงที่ผลผลิตภายในประเทศออกสู่ตลาดมากเดือนสิงหาคม- ธันวาคม

(7) การนำเข้าพืชทดแทน โดยการนำเข้าสาลีซึ่งมีราคาถูกมาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บางส่วนในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ โดยไม่มีมาตรการด้านภาษีกำกับ ส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามอยู่มาก แต่ยังไม่เกิดผลเท่าที่ควร อันดูได้จาก ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนผลกระทบข้างเคียงยังคงอยู่ ทั้งที่ภาครัฐได้ทุ่มเทงบประมาณในการดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหลักให้แก่เกษตรกรได้ และยังเพิ่มปัญหาจากการดำเนินมาตรการ เช่น ปัญหาประโยชน์ไม่ตกถึงเกษตรกรอย่างแท้จริง ปัญหาทุจริต ฯลฯ อันเนื่องมาจากการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของต้นเหตุปัญหาเท่าที่ควร อาทิ โครงการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2550/51 (จำนำ) ใช้งบประมาณกว่า 2 พันล้านบาท โครงการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2557/58 (ชดเชยผู้ประกอบการ) ใช้งบประมาณกว่า 1,900 ล้านบาท แต่อย่างไรก็ตามโครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2560/61 ซึ่งใช้งบประมาณกว่า 45 ล้านบาท (ชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้แก่สถาบันเกษตรกร) และโครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งปี 2561 ใช้งบประมาณกว่า ๑,๔๐๐ ล้านบาท (ช่วยเหลือค่าเพาะปลูกเกษตรกรรายย่อย) มีแนวโน้มที่ดีและตรงกับความต้องการของเกษตรกร

ซึ่งปัญหานี้มีรากฐานมาจาก การขาดข้อมูลที่แท้จริงของต้นเหตุแห่งปัญหา การขาดข้อมูลที่แท้จริงของผลกระทบในห่วงโซ่สินค้าและผลิตภัณฑ์ องค์กรเกษตรกรไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร เกษตรกรขาดความรู้ที่เพียงพอในหลักวิชาการและเทคโนโลยี ขาดการสนับสนุนที่ดีพอให้เกิดการวิจัย คิดค้นนวัตกรรมและการส่งเสริมการลงทุน ฯลฯ ซึ่งผลสรุปนี้มีหลักฐานรองรับ คือ วัตถุประสงค์ของการดำเนินมาตรการหลายๆอย่าง ไม่สะท้อนหรือแสดงถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง และปัจจุบันปัญหายังคงอยู่

2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคต

2.1 ทิศทางในอนาคตของปัญหาและสิ่งที่ต้องการพัฒนา

ทิศทางในอนาคตของปัญหาสินค้าเกษตรข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทย หากไม่มีการดำเนินการอะไรเพื่อแก้ไขปัญหาย่างตรงจุด สภาพปัญหาจะทวีความรุนแรงขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อขยายวงไปทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลกระทบต่อภาพรวมการพัฒนาของประเทศ ประกอบด้วย

(1) ปัญหาที่ทำกินไม่มีเอกสารสิทธิ์ หากไม่ถูกแก้ไข จะส่งผลให้ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เก็บเกี่ยวจากพื้นที่ดังกล่าว จะถูกปฏิเสธการรับซื้อจากโรงงานอาหารสัตว์ภายในประเทศ เกษตรกรจำต้องจำหน่ายให้ผู้รวบรวม อาจเป็นต้นเหตุของปัญหาการสวมสิทธิ์ผลผลิตในที่ทำกิน หรือส่งออกจำหน่ายไปต่างประเทศ ซึ่งมีราคาต่ำกว่าราคาหน้าโรงงานอาหารสัตว์ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ จำเป็นต้องบุกรุกป่าต้นน้ำขยายที่ทำกินเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อระบบนิเวศน์สภาพแวดล้อมโดยรวมของประเทศ ภูมิภาคและโลก

(2) ปัญหาการเพิ่มประสิทธิภาพในพื้นที่เพาะปลูกโดยการเพิ่มศักยภาพและความรู้ทางวิชาการ การผลิต การบำรุงรักษา และการเก็บเกี่ยวที่ดีพอแก่เกษตรกร ตลอดจนปัญหาภัยธรรมชาติ พื้นที่เพาะปลูกไม่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อภาพรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศไม่เพียงพอ อันจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารสัตว์และการเลี้ยงสัตว์ การส่งออกสินค้าปศุสัตว์ของประเทศ

(3) การนำเข้าพืชทดแทนโดยการนำเข้าสารราคาถูกมาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์โดยไม่มีมาตรการภาษีช่วยกำกับ การนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้าน โดยไม่มีมาตรการกำกับ ปัญหาการพึ่งพาอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นหลัก ขาดการส่งเสริมด้านการวิจัยสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ จะส่งผลกระทบต่อราคาภายในประเทศ ตลอดจนปัญหาด้านทุนการผลิตด้านเมล็ดพันธุ์ซึ่งปัจจุบันใช้ของเอกชนเป็นหลัก มีราคาที่สูง ในขณะที่เดียวกันเมล็ดพันธุ์ในความส่งเสริมของภาครัฐที่มีราคาถูกกว่าไม่เพียงพอ และเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในเรื่องคุณภาพ จะส่งผลกระทบต่อรายได้หรือผลตอบแทนที่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ เกิดปัญหาด้านสังคม ปัญหาการบริหารงบประมาณของประเทศ

(4) ปัญหาสถาบันเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง จะส่งผลต่ออำนาจในการต่อรองของเกษตรกร ในการทำการผลิตและจำหน่ายผลผลิต ทำให้ถูกเอารัดเอาเปรียบทางการค้าได้ง่าย

2.2 Potential Demand ในอนาคต ในการแก้ไขปัญหา/หรือพัฒนา

(1) จากข้อมูลสถิติความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ ทั้งในส่วนการบริโภคของประชาชนและธุรกิจภายในประเทศ และมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี แสดงให้เห็นถึง

โอกาสในการขยายตัวตลอดห่วงโซ่ทั้งต้นน้ำในกระบวนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสินค้าเกษตรที่เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ของประเทศไทย อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ การปศุสัตว์ อุตสาหกรรมการผลิต และการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ของไทย ซึ่งเป็นโอกาสอันดีในการที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมเพิ่มศักยภาพ และพัฒนา ให้เป็นอาชีพที่สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ที่ยั่งยืน

(2) การแก้ไขปัญหาที่ทำกิน การเพิ่มผลผลิตในพื้นที่เหมาะสม การกำกับดูแลวัตถุดิบทดแทน และผลกระทบจากการนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้ประเทศไทยมีเสถียรภาพทางวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ การปศุสัตว์ อันจะส่งผลต่อศักยภาพทางการแข่งขันของประเทศ

(3) การเพิ่มขีดความสามารถ สร้างความเข้มแข็งแก่องค์เกษตรกร จะทำให้ภาคเกษตรกรของไทยมีความเข้มแข็ง เป็นกลไกในการสร้างอำนาจต่อรอง รักษาประโยชน์แก่สมาชิก จะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความยั่งยืนแก่อาชีพเกษตรกร อันเป็นอาชีพที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

2.3 สรุปการคาดการณ์ทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต

(1) อาชีพการเกษตรโดยการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยังเป็นอาชีพที่มีอนาคตที่ดีในการพัฒนาประเทศ สร้างรายได้ที่เพียงพอแก่การยังชีพของเกษตรกร เนื่องจากความต้องการตลอดห่วงโซ่ยังมีอยู่มากและมีแนวโน้มขยายตัว แต่ในกระบวนการผลิตจะต้องเน้นในเรื่องคุณภาพ ลดต้นทุนการผลิตให้เหมาะสม ใช้เทคโนโลยีช่วยในการเพิ่มผลผลิต รักษาสมดุลธรรมชาติหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(2) ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ จริงจังและต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาเกษตรกรให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยความร่วมมือของภาครัฐกิจเอกชน

(3) ภาครัฐจะต้องมีมาตรการป้องกันผลกระทบจากวัตถุดิบทดแทน การนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านที่ดีพอ มีการสนับสนุนการส่งเสริมงานวิจัย สร้างนวัตกรรมมูลค่าเพิ่ม-สินค้า และส่งเสริมการลงทุนอย่างจริงจัง

3. แนวทางการแก้ปัญหา และ/หรือ การพัฒนา

ถึงแม้ว่าปัจจุบันภาพรวมผลผลิตข้าวโพดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทยไม่เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ (Potential Demand) แต่ในช่วงฤดูกาลที่ผ่านมา เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ ยังคงประสบปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำ มีรายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในครัวเรือน และเกิดภาวะการเป็นหนี้สินอย่างต่อเนื่อง นับเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ หากพิจารณาตามกฎของอุปสงค์ (Law of Demand) กฎที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้ากับความต้องการซื้อจะมีทิศทางตรงกันข้าม เมื่อความต้องการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศมีจำนวนประมาณ 8 ล้านตัน แต่ความสามารถในการผลิตมีเพียง 4.57 ล้านตัน ยังคงมีความต้องการส่วนเกิน (Potential Demand) ประมาณ 3 ล้านตัน (ร้อยละ 37.5) ไม่น่าจะเกิดสภาวะปัญหาาราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตกต่ำในประเทศไทยของเรา แต่ข้อเท็จจริงไม่เป็นเช่นนั้น เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของไทยต้องเจอกับปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำวนเวียนอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องมาจากสาเหตุหลัก 3 เรื่อง คือ

1. ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ออกสู่ตลาดกระจุกตัวในช่วงเดือนกันยายน – พฤศจิกายนของทุกปี
2. เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่นอกเอกสารสิทธิ์ ประมาณ 3.67 ล้านไร่หรือ ประมาณ ร้อยละ 52 ของพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ ซึ่งโรงงานอาหารสัตว์ภายในประเทศไม่รับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ปลูกในพื้นที่นอกเอกสารสิทธิ์ เพราะเกรงว่าเมื่อนำไปผลิตเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์อาจทำให้ประเทศผู้นำเข้าเนื้อสัตว์กีดกัน ที่ไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำลายสิ่งแวดล้อม และบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน หากปัญหาดังที่กล่าวมานี้ไม่ได้รับการแก้ปัญหายอย่างจริงจัง และตรงจุดก็จะเป็นปัญหาต่อเนื่องไปในอนาคต
3. ผลกระทบจากการนำเข้าวัตถุดิบทดแทนที่มากเกินไปในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และการนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านโดยไม่มีมาตรการกำกับ

3.1 เป้าหมายหลัก ที่จะต้องบรรลุให้ได้ภายในระยะเวลา 4-5 ปี

- 3.1.1 แก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- 3.1.2 แก้ไขปัญหาเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน
- 3.1.3 แก้ไขปัญหาบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำ

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องของพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ และข้อเท็จจริงกรณีศึกษาของจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า

1) จากปัญหาเกษตรกรไม่มีที่ดินทำกิน จึงมีการบุกรุกพื้นที่ป่า ทำการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่นอกเอกสารสิทธิ์ สูงถึงร้อยละ 52 ของพื้นที่ปลูกข้าวปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั่วประเทศ

2) ราคาผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงที่ผ่านมา ปี 2555/56 – 2559/60 มีแนวโน้มลดลงในทุกตลาด ราคาที่เกษตรกรขายได้ (ความชื้นไม่เกิน 14.5 %) ลดลงจากกิโลกรัมละ 9.34 บาท ในปี 2555/56 เหลือกิโลกรัมละ 6.86 บาท ในปี 2559/60 หรือลดลงร้อยละ 5.06 ต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่ที่ปลูกในพื้นที่นอกเอกสารสิทธิ์มักจะประสบปัญหาเรื่องแหล่งจำหน่ายและจำหน่ายได้ในราคาที่ต่ำกว่าข้าวโพดที่ปลูกในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ในขณะที่ต้นทุนเพาะปลูกสูงขึ้นจากค่าแรงงานขั้นต่ำที่ปรับสูงขึ้น เมล็ดพันธุ์ภาคเอกชนยังคงมีราคาแพง ส่วนเมล็ดพันธุ์ของทางราชการซึ่งมีราคาถูกกว่าแต่มีปริมาณไม่เพียงพอและมีคุณภาพต่ำกว่าเมล็ดพันธุ์ของเอกชน อีกทั้งเกษตรกรยังขาดความรู้และขาดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วยในการผลิต เมื่อขายได้ในราคาต่ำลง ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ลดลง ไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในครัวเรือน มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ มีภาระหนี้สินค้างชำระ และอาจบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกให้มีรายได้มากขึ้น

ปัญหาดังกล่าวถือเป็นปัญหาระดับประเทศที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขโดยด่วน จึงได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำ และปัญหาที่ทำกินไม่มีเอกสารสิทธิ์ เป็นเป้าหมายหลักที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลให้ได้ในระยะ 4 – 5 ปี

3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายหลักกับยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศ (20 ปี) :

- 1) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 2) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพคน
- 3) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม
- 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับที่ 12 :

1) เกษตรกร

- ผลิตได้ขายเป็น
- ใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่เป็น
- มีกลุ่มธุรกิจเข้มแข็ง
- มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

2) แรงงาน

- มีสมรรถนะสูง
- มีสวัสดิการมั่นคง
- ได้รับผลตอบแทน ที่เป็นธรรม

นโยบาย Thailand 4.0 :

- 1) เศรษฐกิจแบบใหม่ที่เน้นเทคโนโลยี
- 2) เกษตรกรแบบใหม่เน้นการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยี
- 3) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม
- 4) ผู้คนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

นโยบายของรัฐบาล:

- 1) ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ
- 2) การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
- 3) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม
- 4) การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร

3.3 เป้าหมายรองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลัก

3.3.1 แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/บุกรุกพื้นที่ป่า โดยการสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุเพื่อทำการเกษตร การออกเอกสารรับรองชั่วคราวในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า/ป่าเสื่อมโทรม กำหนดวิธีปฏิบัติในบางพื้นที่อย่างเหมาะสม ควบคู่กับการกำกับดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างเข้มงวดและจริงจัง เพื่อเป็นการคลี่คลายปัญหาเรื่องพื้นที่ทำกินอย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนเป็นการคลี่คลายปัญหาเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และภาครัฐจะสามารถเข้าไปส่งเสริมเกษตรกรที่ทำการเกษตรในพื้นที่ที่ถูกต้องตามกฎหมายได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น รวมทั้งโรงงานอาหารสัตว์สามารถรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ปลูกในพื้นที่ที่ถูกต้อง ส่งผลต่อการยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศอีกด้วย

3.3.2 ยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ

1) กำหนดราคารับซื้อหน้าโรงงานทั่วประเทศ ขั้นต่ำ 8.5 บาท/กก. หากยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้น 1.50 ต่อκιโลกรัม (เทียบกับราคา เฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปี) จำนวนผลผลิตทั่วประเทศปีละกว่า 5 ล้านตัน มูลค่าที่เพิ่มขึ้นกว่า 5 พันล้านบาท

2) ป้องกันผลกระทบจากวัตถุดิบทดแทน กำกับดูแลการนำเข้าข้าวสาลี มาตรการ 2 : 1 โดยกำหนดให้โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อผลผลิตภายในประเทศ 2 ส่วน ต่อการนำเข้าวัตถุดิบทดแทน 1 ส่วน ควบคู่กับมาตรการด้านภาษี / การตรวจสอบสารพิษตกค้างในการกำกับดูแล

3) กำกับดูแลวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ โดยกำหนดมาตรการกำกับกับการนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างเหมาะสม

3.3.3 ลดต้นทุนการผลิต/เพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยการตั้งศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ของราชการเพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกร สนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต พิสูจน์/กำหนดผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่ และเพิ่มศักยภาพองค์ความรู้เกษตรกร / แรงงานภาคการเกษตร หากลดต้นทุนการผลิตค่าเมล็ดพันธุ์ ร้อยละ 50 ของพื้นที่เพาะปลูก ทั่วประเทศ 3.5 ล้านไร่ มาใช้เมล็ดพันธุ์ของทางราชการ 10.5 ล้านกิโลกรัม ลดต้นทุนได้ 273 ล้านบาท ถ้าเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ให้เพิ่มสูงขึ้น 150 กิโลกรัมต่อไร่ คำนวณพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ทั่วประเทศ ร้อยละ 4.8 หรือ 3.39 ล้านไร่ ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น 5.1 แสนตัน มูลค่าส่วนต่างของราคา 4.3 พันล้านบาท

3.3.4 สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร/ องค์กรเกษตรกร โดยการเพิ่มศักยภาพองค์ความรู้ให้เกษตรกร/แรงงานภาคการเกษตร และเพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร อาทิสันับสนุน เครื่องมือ/เครื่องจักรกลการเกษตร / แหล่งเงินทุน / เพิ่มองค์ความรู้ในวิชาชีพให้กับเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร

3.4 แนวทางการบรรลุเป้าหมาย

โดยกำหนดเป้าหมายแนวทางการแก้ไขปัญหา และ/หรือ การพัฒนาเป็น 3 ระดับ

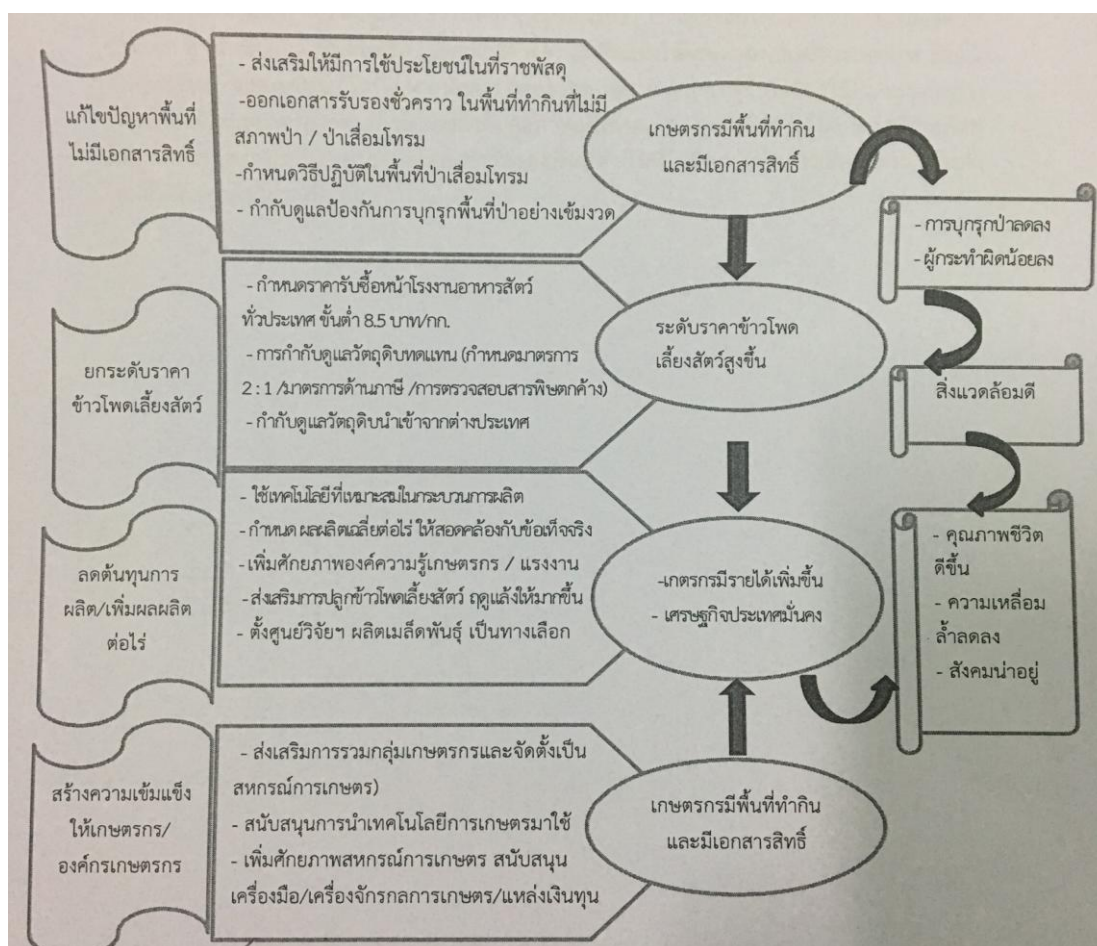
ตารางที่ 1 กำหนดการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

ระยะเวลาเป้าหมาย	แนวทางการแก้ไขปัญหา และ/การพัฒนา
ระยะสั้น (1ปี)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <p>- ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินราชพัสดุในการทำเกษตร</p> <p>2. ยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์</p> <p>2.1 กำหนดราคารับซื้อหน้าโรงงานอาหารสัตว์ทั่วประเทศ ขั้นต่ำ 8.5 บาท/กก.</p> <p>2.2 การกำกับดูแลวัตถุดิบทดแทน</p> <p>1) กำหนดมาตรการ 2 : 1 โดยกำหนดให้โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อผลผลิต ภายในประเทศ 2 ส่วน ต่อการนำเข้าวัตถุดิบทดแทน 1 ส่วน</p>

ระยะเวลา เป้าหมาย	แนวทางการแก้ไขปัญหา และ/การพัฒนา
	<p>2) มาตรการด้านภาษี / การตรวจสอบสารพิษตกค้าง</p> <p>2.3 การกำกับดูแลวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีมาตรการกำกับกับการนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างเหมาะสม <p>3. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต 2) พิสูจน์ / กำหนด ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่ 3) เพิ่มศักยภาพองค์ความรู้เกษตรกร / แรงงานภาคเกษตรกร 4) ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูแล้งให้มากขึ้น <p>4. การสร้างความเข้มแข็ง ให้เกษตรกร/องค์กรเกษตรกร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตร 2) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต 3) เพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์กลไกสหกรณ์ ได้แก่ องค์ความรู้ในวิชาชีพ
ระยะ กลาง (3-5 ปี)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การออกเอกสารรับรองชั่วคราว ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า / ป่าเสื่อมโทรม 2) การกำหนดวิธีปฏิบัติในบางพื้นที่อย่างเหมาะสมในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม 3) กำกับดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำอย่างเข้มงวดและจริงจัง <p>2. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ของทางราชการ เพื่อเป็นทางเลือก <p>3. การสร้างความเข้มแข็ง องค์กรเกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์กลไกสหกรณ์ ได้แก่ สนับสนุนเครื่องมือ/เครื่องจักรกลการเกษตร/แหล่งเงินทุน
ระยะยาว(5 ปี ขึ้นไป)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การออกเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า / ป่าเสื่อมโทรม 2) กำกับดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างเข้มงวดและจริงจัง <p>2. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p>

ระยะเวลา เป้าหมาย	แนวทางการแก้ไขปัญหา และ/การพัฒนา
	1) ตั้งศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อสนับสนุนการวิจัย และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีคุณภาพสูง

แผนภาพที่ 5 ความเชื่อมโยงแนวทางการแก้ปัญหา และ/หรือการพัฒนาสู่เป้าหมาย (Value chain)



จากการศึกษาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องของภาครัฐที่ผ่านมา พบว่า การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ ที่ผ่านมาเป็น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นหลัก/ไม่ยั่งยืน แก้ปัญหาไม่ตรงจุด เช่น การดำเนินโครงการแทรกแซงราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านมาเกิดการทุจริตผลประโยชน์ตกถึงเกษตรกรน้อยและไม่ทั่วถึง ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐ สภาพปัญหาของ

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ มีประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ ความยากจน ไม่มีพื้นที่ทำกิน และเกิดการบุกรุกพื้นที่ป่า ดังนั้นการแก้ไขปัญหาจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ใน 4 มิติ ได้แก่ การแก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/บุกรุกพื้นที่ป่า การยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ การลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต และการสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร/องค์กรเกษตรกร โดยนำกลยุทธ์ที่เหมาะสมมาใช้แก้ไขปัญหา/พัฒนา ให้ตรงจุด เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิต การกำหนดมาตรการทางภาษี การกำกับดูแลวัตถุดิบทดแทน การให้ใช้ประโยชน์จากที่ราชพัสดุ เพื่อลดการบุกรุกพื้นที่ป่า การออกเอกสารรับรองพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า/ป่าเสื่อมโทรม การตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาฯ เป็นต้น

4. การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ

4.1 การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ

4.1.1 แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์

1) ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินราชพัสดุ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรขอเช่าที่ดินราชพัสดุที่ยังว่างอยู่ เพื่อทำการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แทนพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยกำหนดพื้นที่ราชพัสดุเป้าหมายในเขตภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประมาณ 920,000 ไร่ โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเจ้าภาพหลักในการกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของเกษตรกรที่จะขอเช่า แต่งตั้งคณะกรรมการการกลั่นกรองพิจารณาคุณสมบัติ ก่อนเสนอกรมการรักษาดินแดนพิจารณาอนุญาตให้เช่า

2) การออกเอกสารรับรองชั่วคราว ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า/ป่าเสื่อมโทรม กำหนดวิธีปฏิบัติในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมาย คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เดิมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เอกสารสิทธิ์ จำนวน 3.67 ล้านไร่ โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานความร่วมมือการดำเนินงานกับกรมทรัพยากรธรรมชาติ ในการกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของเกษตรกร และการออกหนังสือรับรองพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า/ป่าเสื่อมโทรม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณสมบัติ เสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสืออนุญาต

3) การกำกับดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างเข้มงวด โดยกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับกรมทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเจ้าภาพหลัก และสำนักงานคณะกรรมการอชีวศึกษา ช่วยในการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร ประชาชน และนักศึกษา ช่วยกันรณรงค์และต่อต้านการบุกรุกพื้นที่ป่า

4.1.2 ยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ

1) กำหนดราคารับซื้อหน้าโรงงานอาหารสัตว์ทั่วประเทศไม่ต่ำกว่า 8.5 บาท/กก. โดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์เป็นเจ้าภาพหลักในการกำกับดูแลโรงงานอาหารสัตว์ให้รับซื้อตามราคาที่กำหนดขั้นต่ำ

2) ป้องกันผลกระทบจากวิกฤติภัยแล้ง กำกับดูแลการนำเข้าข้าวสาลี โดยใช้มาตรการ 2 : 1 โดยกำหนดให้โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อผลผลิตภายในประเทศ 2 ส่วน ต่อการนำเข้าวิกฤติภัยแล้ง 1 ส่วน ควบคู่กับมาตรการด้านภาษี /การตรวจสอบสารพิษตกค้าง โดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นเจ้าภาพหลักในการกำกับดูแล

3) กำกับดูแลวิกฤติภัยนำเข้าจากต่างประเทศ โดยกำหนดมาตรการกำกับกับการนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างเหมาะสม โดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นเจ้าภาพหลักในการกำกับดูแล

4.1.3 การลดต้นทุนการผลิต/เพิ่มผลผลิตต่อไร่

1) ลดต้นทุนการผลิต ลดต้นทุนเมล็ดพันธุ์ เพิ่มพูนความรู้และเทคนิคให้เกษตรกร/แรงงานภาคเกษตร พัฒนาระดับเกษตรกรสู่ smart farmer โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับสำนักงาน ก.พ. ในการไปศึกษาดูงานเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในต่างประเทศ

2) เพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในการคิดเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ให้สูงขึ้น

3) ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูแล้งให้มากขึ้น โดยกรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ที่เหมาะสมให้มากขึ้น โดยร่วมกับกรมอุตุนิยมวิทยา ในการนำ application พยากรณ์เพื่อการเกษตร มาใช้ประโยชน์

4) ตั้งศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ เพื่อวิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์คุณภาพสูง ให้มีปริมาณเพียงพอเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกร โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับกรมวิชาการ เกษตรในการจัดตั้งศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ เพื่อพัฒนาเมล็ดพันธุ์และเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเรียนรู้

4.1.4 สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร/ องค์กรเกษตรกร

1) ใช้กลไกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร เพิ่มอำนาจต่อรองในการจำหน่าย ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ในการดูแลราคาสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกร และคุ้มครองแรงงานให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย และสร้างอาชีพให้ผู้ต้องขัง

2) เพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร โดยร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/เครื่องมือ/เครื่องจักรกลการเกษตร/แหล่งเงินทุน

4.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมาย

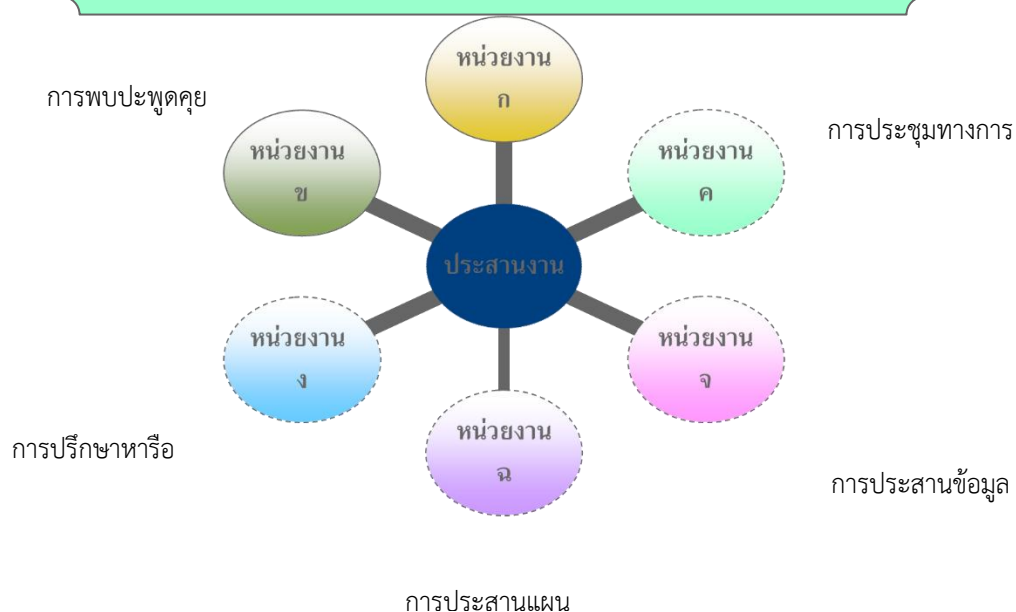
ในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ ตามแนวทางข้อ 4.1 ให้บรรลุเป้าหมายได้ จะต้องอาศัยปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success factor) ดังนี้

4.2.1 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ต้องมองเห็นจุดหมายในอนาคตเป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

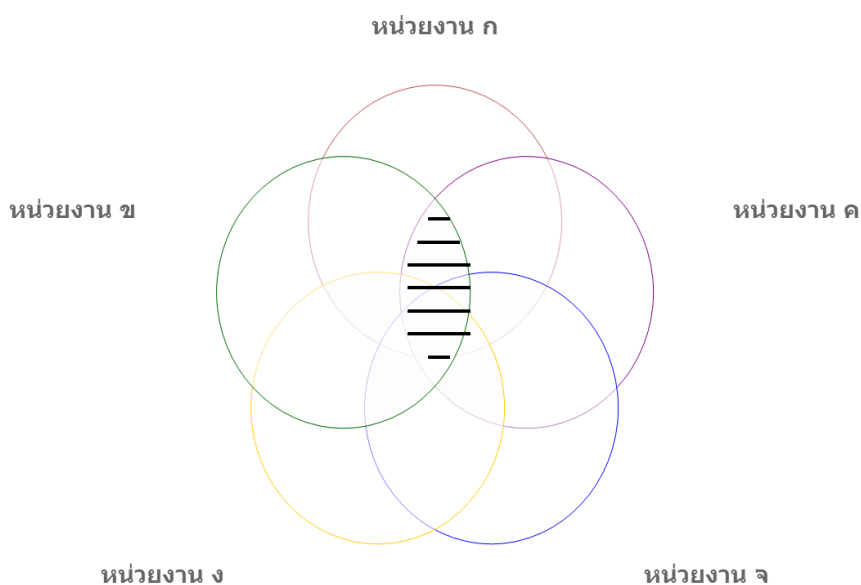
4.2.2 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยอาจนำรูปแบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) ระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคมและชุมชน มาปรับใช้โดยมีรูปแบบความร่วมมือ ได้แก่ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน (Co-ordination) การร่วมมือในการปฏิบัติงาน (Co-operation) และการร่วมกันดำเนินการกิจ (Collaboration) แนว

ทางการดำเนินงานจัดระบบบริหารราชการให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายกับภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ โดยส่งเสริม ผลักดันให้เกิดความร่วมมือใน การทำงาน การประสานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรประชาชนในลักษณะการ บริหารงานในรูปแบบเครือข่าย (Network) ในลักษณะเป็นภาคี/พันธมิตร/หุ้นส่วน (Partnership) ในการดำเนินการ

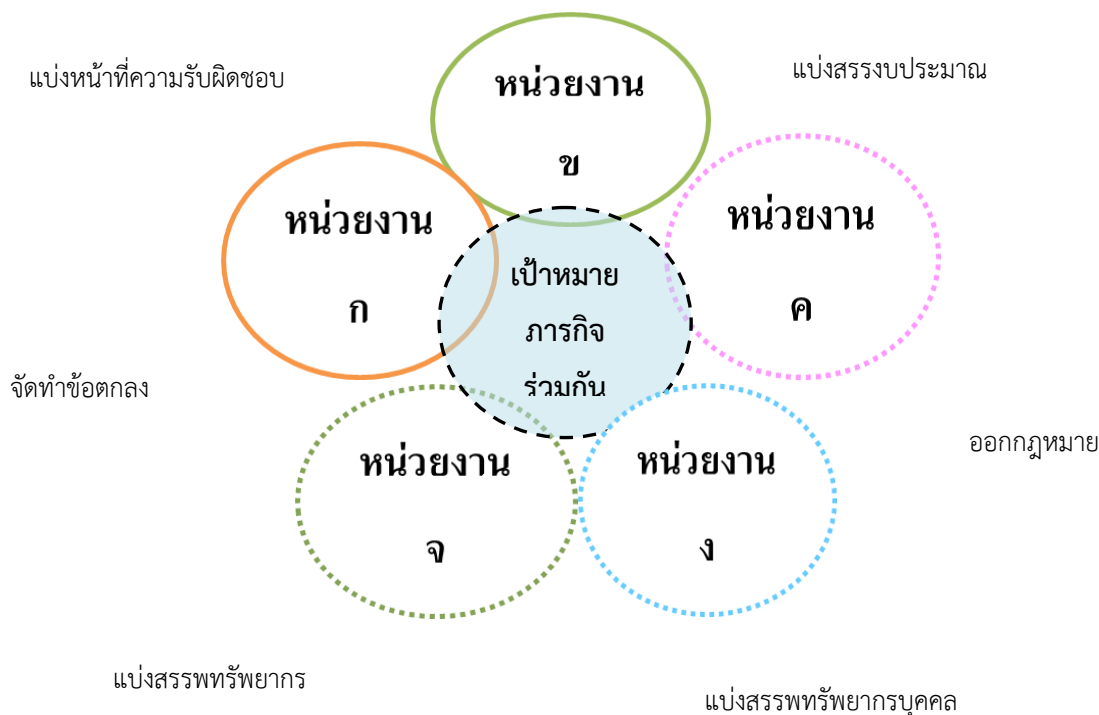
แผนภาพที่ 6 การประสานงานระหว่างหน่วยงาน (co-ordination)



แผนภาพที่ 7 การร่วมมือในการปฏิบัติงาน (co-operation)



แผนภาพที่ 8 การร่วมกันดำเนินการกิจ (Collaboration)



4.3 ความท้าทายในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ

4.3.1 แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์

การออกเอกสารรับรองชั่วคราว ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า/ป่าเสื่อมโทรม กรมป่าไม้ได้เริ่มดำเนินการให้สิทธิ์ทำกิน (ส.ก.ท) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มาตั้งแต่ปี 2525 ต่อมา ปี พ.ศ. 2528 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 กำหนดให้มีมาตรา 16 ทวิ และมาตรา 16 ตริ ขึ้นเพื่อช่วยเหลือราษฎร ที่มีความจำเป็นในการครองชีพ สามารถเข้าทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้โดยไม่เดือดร้อน และโดยมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ซึ่งความตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นการรับรองให้สิทธิ์ทำกิน (สทก.) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่มอบให้กับราษฎรนั้นเป็นไปตามกฎหมาย การออกหนังสือ สทก.จะต้องมีการส่งเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจพื้นที่ เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อประกาศกำหนดให้บริเวณพื้นที่ ที่สภาพป่าเสื่อมโทรมดังกล่าวให้เป็น “เขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ” และสำรวจสภาพพื้นที่ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตที่กำหนดไว้ ก่อนให้เพื่อให้สิทธิ์ทำกิน ซึ่งในปัจจุบันกรมป่าไม้ได้มีการออก สทก. เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการดังกล่าว ถือเป็นความท้าทายในการแนวทางการออกเอกสารรับรองชั่วคราว ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า/ป่าเสื่อมโทรม ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ซึ่งการนำไป

ปฏิบัติต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายอย่างรอบครอบระมัดระวัง และต้องให้ความสำคัญในเรื่องความโปร่งใสในการออกหนังสือรับรอง ซึ่งมีความเสี่ยงในเรื่องของอาจเกิดการสวมสิทธิ์พื้นที่ทำกินเพื่อขอออกหนังสือรับรอง เนื่องจาก ตามกฎหมายจะออกหนังสือ สกท.ประเภท 1 และ 2 ให้ตามที่ครอบครองอยู่จริงแต่ไม่เกินรายละ 20 ไร่ เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยง ในขั้นตอนที่เกษตรกรมายื่นคำขอ ต้องตั้งคณะทำงานในระดับพื้นที่ช่วยพิจารณาก่อนการให้คำรับรอง และมีคณะกรรมการระดับจังหวัดพิจารณา ก่อนเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบอนุญาต

4.3.2 ยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ

ในการกำหนดราคารับซื้อหน้าโรงงานอาหารสัตว์ทั่วประเทศไม่ต่ำกว่า 8.5 บาท/กก. การใช้มาตรการ 2 : 1 โดยกำหนดให้โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อผลผลิตภายในประเทศ 2 ส่วน ต่อการนำเข้าวัตถุดิบทดแทน 1 ส่วน เป็นความท้าทาย เพราะมีความเสี่ยงอาจเกิดการต่อต้านนโยบายจากผู้ประกอบการในลักษณะของการดำเนินนโยบายที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ส่วนมาตรการด้านภาษีหรือมาตรการกำกับกับการนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังและเหมาะสม เพราะอาจผิดข้อตกลงระหว่างประเทศ และกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ เช่น ในขั้นตอนการอนุญาตนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้าน กรมการค้าต่างประเทศต้องคำนึงถึงปริมาณและระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้กระทบกับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศ และกำกับดูแลการขนย้ายข้าวโพดหรือมันสำปะหลังที่เป็นสินค้าทดแทนของผู้นำเข้า/ส่งออก ตามจังหวัดชายแดนให้เป็นไปตามที่ได้ขออนุญาตไว้ เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยง กระทรวงการต่างประเทศ ควรประชุมพิจารณาข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับหน่วยงานการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อพิจารณาข้อมูลปริมาณผลผลิตภายในประเทศ และปริมาณผลผลิตของประเทศเพื่อนบ้านที่จะนำเข้ามาใช้ในประเทศ หรือเพื่อการส่งออกไว้ในประเทศที่ 3 นำมาประกอบการพิจารณาในการวางแผนการกำหนดปริมาณเป้าหมายที่จะอนุญาตให้นำเข้า หรือกำหนดระยะเวลานำเข้า ตลอดจนประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนกำกับดูแลการขนย้าย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4.3.3 การลดต้นทุนการผลิต/เพิ่มผลผลิตต่อไร่

การตั้งศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อวิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์คุณภาพสูง ให้มีปริมาณเพียงพอเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกร โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับกรมวิชาการเกษตรในการจัดตั้งศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ เพื่อพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเรียนรู้ เป็นความท้าทายในการดำเนินการ เพราะบริษัทเอกชนมีการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีคุณภาพสูงอย่างต่อเนื่องแต่มีราคาสูง ในการที่ภาครัฐจะพัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้มีคุณภาพเท่าบริษัทเอกชนจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ในส่วนนี้ต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการวิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งอาจนำแนวทางการพัฒนา

เมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว มาเป็นต้นแบบในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยง ในการตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จะต้องมีการวางแผนเรื่อง โครงสร้างองค์กร การบริหารงานภายในองค์กร การบริหารงบประมาณ และกำหนดเป้าหมายและ ระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เพราะหากสามารถดำเนินการ พัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่มีคุณภาพสูงและมีปริมาณเพียงพอได้จะทำให้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภายในประเทศมีราคาต่ำลง ภาคเอกชนก็จะลดราคาจำหน่ายให้ต่ำลงเพื่อให้สามารถแข่งขันกับภาครัฐ ได้ และเป็นประโยชน์กับเกษตรกรในการลดต้นทุนการผลิตและมีรายได้สูงขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.3.4 สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร/ องค์กรเกษตรกร

การเพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร โดยร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/เครื่องมือ/เครื่องจักรกลการเกษตร/แหล่งเงินทุน เพื่อยกระดับ ความสามารถของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ให้มีความสามารถในการค้า โดยเฉพาะการค้า ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และขยายผลให้มีสหกรณ์การเกษตรที่มีความสามารถให้มีจำนวนมากขึ้น ถือเป็น ความท้าทายในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากที่ผ่านมาสหกรณ์การเกษตรที่มี ศักยภาพด้านการค้ามีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะดำเนินการธุรกรรมในเรื่องของการบริหารสินเชื่อ เมื่อมี สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพ จะสามารถใช้กลไกสหกรณ์เพิ่มอำนาจต่อรองในการจำหน่าย นอกจากนี้รัฐยังสามารถใช้กลไกระบบสหกรณ์ในการเชื่อมโยงการค้าระหว่างสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์อื่นๆ ได้มากขึ้น เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงในการสนับสนุน งบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพสหกรณ์การเกษตร ควรจะให้ผู้เชี่ยวชาญทำ Model แผนธุรกิจของ สหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพทางการค้า เพื่อเป็นต้นแบบให้กับสหกรณ์การเกษตรที่จะส่งเสริมให้ พัฒนา ศักยภาพ และใน การ ที่ รัฐ จะ พิจารณา สนับสนุน ใน เรื่อง ต่าง ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/เครื่องมือ/เครื่องจักรกลการเกษตร/แหล่งเงินทุน ต้องสอดคล้องและ ตอบสนองแผนธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรนั้นด้วย

ในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ นั้น จะต้องหาปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success factor) เพื่อนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในระดับปฏิบัติการ เช่นการกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกัน หรือการนำรูปแบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (Collaborative Governance) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน รวมทั้งพิจารณาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอน ของการปฏิบัติงานและหาวิธีการบริหารความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติงานสู่เป้าหมาย ตามที่ตั้งใจไว้ เช่น การตั้งคณะกรรมการในระดับพื้นที่ หรือระดับจังหวัดเพื่อพิจารณาการขออนุญาต เอกสารรับรองชั่วคราว ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า/ป่าเสื่อมโทรม ให้กับเกษตรกร หรือการประชุม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาข้อมูลปริมาณผลผลิตภายในประเทศ และปริมาณผลผลิตของ ประเทศเพื่อนบ้านที่จะนำเข้ามาใช้ในประเทศ เป็นต้น

5. สรุปในภาพรวม

5.1 สรุปในภาพรวมจากหัวข้อ 1-4

เกษตรกรของประเทศไทยส่วนมาก ประสบปัญหาความยากจน และมีหนี้สินมากมาย โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรหลักที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย มีพื้นที่เพาะปลูกในแต่ละปีกว่า 7-8 ล้านไร่ (โดยประมาณกว่า 52% เป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์) คร่าวเรือนเกษตรกรกว่า 470,000 ครัวเรือน คิดเป็นประชากรเกษตรกรกว่า 1,880,000 คน ใน 32 จังหวัดครอบคลุมทุกภูมิภาค (โดยเฉพาะภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และตะวันออก) ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญ เกษตรกรได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และเป็นพื้นที่ที่มักจะมียางทางการเมือง มี Impact สูง ต่อรัฐบาลในการบริหารประเทศ **และปัจจุบันเกษตรกรยังคงประสบปัญหา (pain point) ความยากจน รายได้ไม่คุ้มค่าการลงทุน อันเนื่องมาจากภาวะราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตกต่ำ ทั้งที่ความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในแต่ละปีกว่า 8 ล้านตันและเกษตรกรประเทศไทยสามารถผลิตได้เพียงปีละ 4-5 ล้านตัน แต่จากผลกระทบจากสินค้าวัตถุดิบทดแทนในการผลิตอาหารสัตว์ ผลกระทบจากการนำเข้าผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้าน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ตลอดจนปัญหาไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำกิน บุกรุกทำลายป่าต้นน้ำ ส่งผลกระทบต่อมลภาวะสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของประเทศโดยรวมซึ่งปัญหา (pain point) ของคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มจะบานปลายมากขึ้น มีการยื่นข้อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาราคาคงต่ำ การอพยพแรงงาน การบุกรุกป่าที่ทำกินมากขึ้น**

สภาพปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการดำเนินการของภาครัฐที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากความเข้าใจในข้อมูลที่คาดเคลื่อน อาทิ

(1) พื้นที่เพาะปลูกไม่มีเอกสารสิทธิ์ หรือพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณร้อยละ 52 อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจำนวนมากเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม พื้นที่จัดสรรให้ราษฎรเข้าทำกิน ไม่ใช่พื้นที่ป่าต้นน้ำ แต่ไม่มีการนำปัญหามาแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(2) ต้นทุนการผลิตด้านเมล็ดพันธุ์ซึ่งปัจจุบันใช้ของเอกชนเป็นหลัก มีราคาที่สูง ในขณะที่วงเงินเมล็ดพันธุ์ในความส่งเสริมของภาครัฐที่มีราคาถูกกว่าไม่เพียงพอ และเกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในเรื่องคุณภาพ

(3) ความต้องการใช้ของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ปริมาณผลผลิตมากกว่าร้อยละ 90 ของผลผลิตทั้งหมดใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นหลัก ขาดการส่งเสริมด้านการวิจัยสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความต้องการใช้จะส่งต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ

(4) สถาบันเกษตรกรขาดความเข้มแข็ง ไม่สามารถเป็นกลไกตามวัตถุประสงค์

(5) การนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยไม่มีมาตรการกำกับ จะส่งผลกระทบต่อราคาภายในประเทศ โดยเฉพาะช่วงที่ผลผลิตภายในประเทศออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม

(6) การนำเข้าพืชทดแทน โดยการนำเข้าสาธิตซึ่งมีราคาถูกมาใช้ทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บางส่วนในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ โดยไม่มีมาตรการด้านภาษีกำกับ ส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

ภาครัฐได้ทุ่มเทงบประมาณในการดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหลักให้แก่เกษตรกรได้ และยังเพิ่มปัญหาจากการดำเนินมาตรการ เช่น ปัญหาประโยชน์ไม่ตกถึงเกษตรกรอย่างแท้จริง ปัญหาทุจริต ฯลฯ อันเนื่องมาจากการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของต้นเหตุปัญหาเท่าที่ควร อาทิ โครงการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2550/51 (จำนำ) ใช้งบประมาณกว่า 2 พันล้านบาท โครงการแทรกแซงตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2557/58 (ชดเชยผู้ประกอบการ) ใช้งบประมาณกว่า 1,900 ล้านบาท

คณะผู้เข้าอบรม นบส. รุ่น 87 กลุ่ม GP 6 ได้ศึกษาข้อมูลแนวทางแก้ไขปัญหาทั้งการลงพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีนัยสำคัญ คือ เป็นจังหวัดที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุดของประเทศ มีผู้รวบรวมผลผลิตมากที่สุด มีโรงงานอาหารสัตว์ในพื้นที่ มีพื้นที่เพาะปลูกที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์จำนวนมาก และมีสหกรณ์การเกษตรที่มีความเข้มแข็งในระดับหนึ่ง สามารถเป็นกลไกในการดำเนินมาตรการต่างๆ ในการยกระดับราคาสินค้าเกษตรหลายชนิด รวมทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างดี และได้ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศูนย์วิจัยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แห่งเดียวของประเทศไทย และมีพื้นที่เพาะปลูกมาก ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำเสนอแนวทาง “การเพิ่มศักยภาพและยกระดับรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืน” ดังนี้

ตารางที่ 2 กำหนดการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของจังหวัดเพชรบูรณ์

ระยะเวลาเป้าหมาย	แนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนา
ระยะสั้น (1ปี)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุให้เกษตรกรเข้าในการทำการเกษตรเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ <p>2. ยกระดับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์</p> <p>2.1 กำหนดราคารับซื้อหน้าโรงงานอาหารสัตว์ทั่วประเทศ ขั้นต่ำ 8.5 บาท/กก.</p>

ระยะเวลา เป้าหมาย	แนวทางการแก้ไขปัญหา และ/การพัฒนา
	<p>2.2 การกำกับดูแลวัตถุดิบทดแทน</p> <p>1) กำหนดมาตรการ 2 : 1 โดยกำหนดให้โรงงานอาหารสัตว์รับซื้อผลผลิตภายในประเทศ 2 ส่วน ต่อการนำเข้าวัตถุดิบทดแทน 1 ส่วน</p> <p>2) มาตรการด้านภาษี /การตรวจสอบสารพิษตกค้าง</p> <p>2.3 การกำกับดูแลวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ</p> <p>- มีมาตรการกำกับการนำเข้าผลผลิตจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างเหมาะสม เก็บไว้ที่ไซโลในพื้นที่ชายแดน ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อในช่วงผลผลิตภายในประเทศออกสู่ตลาด</p> <p>3. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p> <p>1) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ในระบบการผลิต</p> <p>2) พิสูจน์ / กำหนด ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่</p> <p>3) เพิ่มศักยภาพองค์ความรู้เกษตรกร / แรงงานภาคเกษตรกร</p> <p>4) ส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูแล้งให้มากขึ้น</p> <p>4. การสร้างความเข้มแข็ง ให้เกษตรกร/องค์กรเกษตรกร</p> <p>1) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตร</p> <p>2) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ในระบบการผลิต</p> <p>3) เพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์กลไกสหกรณ์ ได้แก่ องค์ความรู้ในวิชาชีพ</p>
ระยะกลาง (3-5 ปี)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <p>1) การออกเอกสารรับรองชั่วคราว ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า / ป่าเสื่อมโทรม</p> <p>2) การกำหนดวิธีปฏิบัติในบางพื้นที่ที่เหมาะสมในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม</p> <p>3) กำกับดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำอย่างเข้มงวดและจริงจัง</p> <p>2. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p> <p>- ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ของทางราชการ เพื่อเป็นทางเลือก</p> <p>3. การสร้างความเข้มแข็ง องค์กรเกษตรกร</p> <p>- เพิ่มศักยภาพสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์กลไกสหกรณ์ ได้แก่ สนับสนุนเครื่องมือ/เครื่องจักรกลการเกษตร/แหล่งเงินทุน</p>

ระยะเวลา เป้าหมาย	แนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนา
ระยะยาว(5 ปี ขึ้นไป)	<p>1. แก้ไขปัญหาพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์/การบุกรุกพื้นที่ป่า</p> <p>1) การออกเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกินที่ไม่มีสภาพป่า / ป่าเสื่อมโทรม</p> <p>2) กำกับดูแลป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างเข้มงวดและจริงจัง</p> <p>2. ลดต้นทุนการผลิต/ เพิ่มผลผลิตต่อไร่</p> <p>1) ตั้งศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อสนับสนุนการวิจัย และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีคุณภาพสูง</p>

ผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการ

1. แก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร โดยการเพิ่มรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีละกว่า 10,000 ล้านบาท ดังนี้
 - โดยการยกระดับราคาข้าวโพดฯ 1.50 บาท/กก. จากผลผลิตทั่วประเทศเดิมกว่า 5 ล้านตัน และการใช้พื้นที่ราชพัสดุให้เกษตรกรเช่าในพื้นที่ว่างกว่า 9 แสนไร่ เพาะปลูกเพิ่ม
 - ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่เพิ่มขึ้น 150 กก./ไร่ จากการตรวจพิสูจน์ที่ถูกต้องและการส่งเสริมทางวิชาการในพื้นที่เหมาะสม
 - ค่าลดต้นทุนการผลิตค่าเมล็ดพันธุ์กว่า 300 ล้านบาท/ปี จากการเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์ของราชการเป็นทางเลือกแก่เกษตรกร
2. แก้ไขปัญหาเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าต้นน้ำ
3. รักษาความมั่นคงด้านเสถียรภาพวัตถุดิบอาหารสัตว์ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในการค้าสินค้าปศุสัตว์
4. แก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าต้นน้ำ
5. แก้ไขปัญหาสังคม และปัญหาการบริหารงบประมาณของประเทศ

5.2 บทเรียนที่ได้จากการดำเนินการ

5.2.1 ความท้าทายในการบูรณาการความคิดจากสมาชิกกลุ่ม

(1) การประสานสัมพันธ์จากพี่ๆ เพื่อนๆ สมาชิกกลุ่มที่มาจากลักษณะการทำงานที่หลากหลายและแตกต่างหน่วยงาน ลักษณะการทำงานระหว่างกัน ในการประสานหาหรือหาข้อยุติเป็นมติของกลุ่มในการที่จะทำงานขับเคลื่อนตามภารกิจของกิจกรรม นำสู่ภารกิจจริงที่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการนำเสนอสู่กลุ่มหรือเพื่อนๆ กลุ่มอื่นๆ ตลอดจนทีมอาจารย์ที่ได้กรุณาให้ข้อชี้แนะ และทีมผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ก.พ. ที่ดูแลอำนวยความสะดวกทุกประการให้หลักสูตรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

(2) เป็นข้อเท็จจริงที่ว่าทุกคนมีศักยภาพและพร้อมที่จะบูรณาการความร่วมมือในการทำงานระหว่างกันให้บรรลุผล และมีมิตรภาพที่ดีที่ได้จากการเข้าร่วมหลักสูตร

(3) พบเห็นได้ว่าในหลายๆภารกิจ หลายส่วนราชการมีความเกี่ยวเนื่อง มีศักยภาพสอดคล้อง ที่สามารถสนับสนุนให้ภารกิจสำเร็จ ไม่ว่าหน่วยใดจะเป็นเจ้าภาพหลักหรือสนับสนุนสามารถทำงานร่วมกันให้บรรลุภารกิจในฐานะข้าราชการที่จะดูแล อำนาจความสะดวก ทุกข์สุขของประชาชน ตามนโยบายทุกประการ

5.2.2 การเชื่อมโยงระหว่างแนวทางพัฒนาตนเองให้เข้ากับการนำเสนอในรายงานกลุ่มไปปฏิบัติ

จากการศึกษาข้อมูลและการหารือร่วมกัน พบว่า ในภารกิจหลายหน่วยงานมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์ในเชิงผลสัมฤทธิ์ และหัวข้อในการนำเสนอเพื่อพัฒนาพัฒนางานส่วนบุคคล ตลอดจนสมรรถนะที่เกี่ยวข้องมีความเกี่ยวเนื่องระหว่างกัน และเป็นสมรรถนะหลักที่มีความจำเป็นในการปฏิบัติภารกิจราชการที่สามารถบูรณาการระหว่างกันได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสื่อสาร การบริหารกลยุทธ์ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ ฯลฯ

บรรณานุกรม

<http://www.pioneer.com/wen/site/thailand/resource/indiv-tech-sheets/>

สืบค้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

<http://www.agriqua.doe.go.th/engineer/WEBPAGE/Machinery/Maize.htm>

สืบค้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

<http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK4/chapter2/t4-2-infodetail10.HTML>

สืบค้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

<http://www.tpsoc.moc.go.th>

สืบค้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

<http://www.clinictech.most.go.th>

สืบค้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

<http://www.thairath.co.th>

สืบค้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

<http://www.manager.co.th>

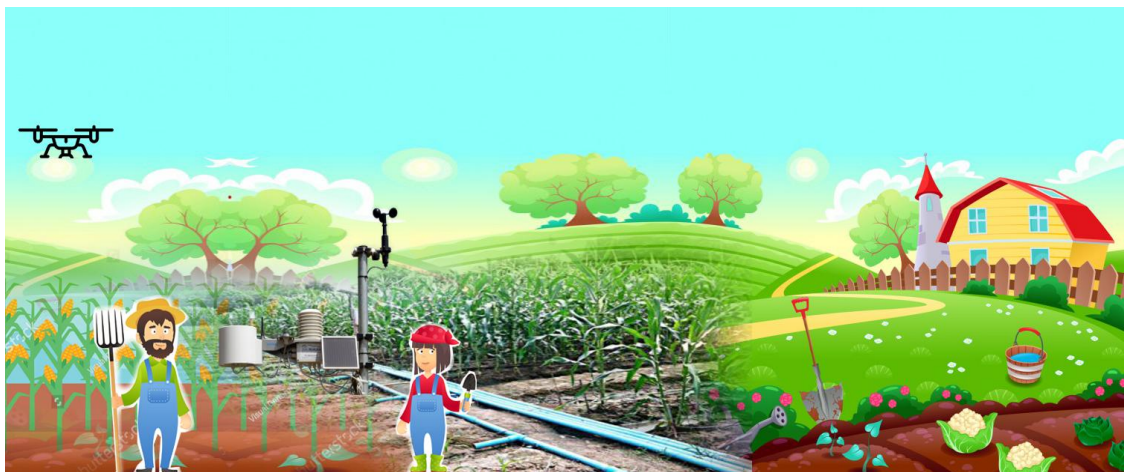
สืบค้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

<http://thairice-farm.blogspot.com/2011/05/l.html>

สืบค้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

ภาคผนวก

1) การเกษตรอัจฉริยะ หรือ สมาร์ทฟาร์ม (Smart Farming)



ภาพที่ 1 แสดงพื้นที่การเกษตรอัจฉริยะ

เกษตรกรรม เคยเป็นอาชีพหลักของประชาชนในประเทศไทยและมีจำนวนลดน้อยลง ด้วยสาเหตุต่างๆ โดยเฉพาะการได้รับผลตอบแทนไม่เหมาะสม ซึ่งรวมทั้งเกษตรกรชาวไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่มีปัญหาหลากหลายและได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง แต่หากเกษตรกรยอมรับการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต ซึ่งอาจมีความยุ่งยากในระยะแรกแต่หากผ่านช่วงเริ่มต้นได้ การดำเนินการในระยะยาวจะให้ผลตอบแทนที่มั่นคงและยั่งยืนได้ กระบวนการผลิตดังกล่าวเรียกว่า ”การเกษตรอัจฉริยะ” ซึ่งเป็นรูปแบบการทำเกษตรแบบใหม่ ที่จะปรับเปลี่ยนให้ชาวไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้นจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ โดยชาวไร่สามารถใช้ข้อมูลภูมิอากาศที่ตรวจวัดในระดับพื้นที่ของตนเอง และข้อมูลภูมิอากาศที่จัดเก็บโดยกรมอุตุนิยมวิทยา ซึ่งมีจำนวนมากและหลากหลายต่อเนื่องมายาวนาน จากนั้นก็นำมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อทำการคาดการณ์สภาพอากาศและดูแลพื้นที่เพาะปลูก กระบวนการเพาะปลูก ให้สอดคล้องกับสภาพอากาศที่จะเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของฤดูกาลการเพาะปลูก รวมทั้งยังยังสามารถใช้ในการวางแผนในรอบการผลิตต่อไป และสามารถรับมือกับสภาพอากาศที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

หลักการทำงานของเกษตรอัจฉริยะ

การเกษตรอัจฉริยะ จะเป็นการบูรณาการข้อมูลที่ตรวจได้ในพื้นที่ด้วยเครือข่ายตรวจวัด รับ-ส่งแบบไร้สาย(Wireless Sensor Networks) เกษตรกรต้องลงทุนติดตั้งเครื่องตรวจวัดตามจุดต่างๆ ที่เหมาะสมและจำเป็นจำนวนหนึ่งภายในไร่ข้าวโพด เช่นอุปกรณ์ตรวจวัดอุณหภูมิอากาศ อุณหภูมิดิน

ระดับต่างๆ ความชื้นอากาศ ความชื้นใต้พื้นที่ดินระดับต่างๆ ความยาวนานแสงแดดแสง ทิศทางและ ความเร็วลม ปริมาณน้ำฝนน้ำฝน โดยระบบประมวลผลจะต้องเชื่อมต่อกับข้อมูล



ภาพที่ 2 แสดงการจัดการการเกษตรอัจฉริยะ(ปรับปรุงจาก แผนภูมิโฆษณา Dtac)

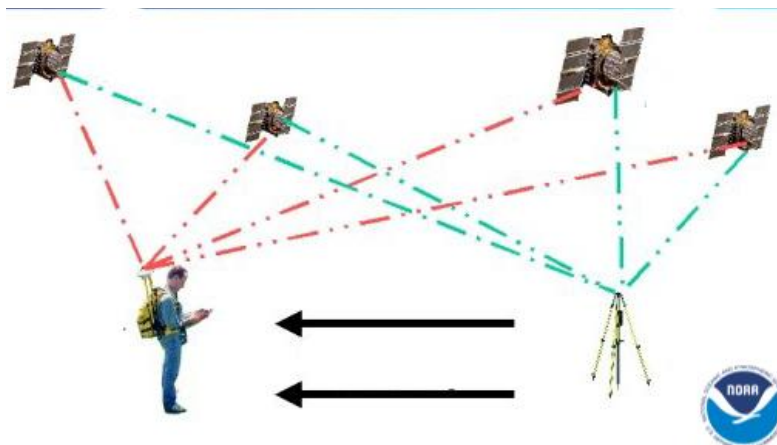
ภูมิอากาศและสภาพอากาศปัจจุบันจากกรมอุตุนิยมวิทยา เช่น ภาพผลการตรวจอากาศด้วยเรดาร์ ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมตรวจอากาศ แบบจำลองสภาพอากาศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งระบบประมวลผลและการจัดข้อมูลเป็นฐานข้อมูลจากพื้นที่ต่างๆของเกษตรกร อาจร่วมกันจัดตั้งเป็นจุดกลางแล้วเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมติดตั้งเครื่องตรวจวัดเพื่อความประหยัดงบประมาณ หรือจะดำเนินการพัฒนาโปรแกรมเพื่อติดตั้งเฉพาะรายก็ได้ หากมีการดำเนินการจำนวนมาก ค่าใช้จ่ายก็จะลดลง จากนั้นก็นำผลการประมวลผลเสนอแบบออนไลน์ ผ่านทางแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ตลอดจนใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การวางแผนการเพาะปลูกในแต่ละรอบการผลิต(Crop) การวางแผนการให้น้ำ การให้ปุ๋ย และการใช้ยา เป็นต้น

แนวคิดหลักในกระบวนการทำงานของการเกษตรอัจฉริยะ (<http://www.clinictech.most.go.th>) คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อใช้ในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน(Supply chain) ใน

กระบวนการผลิตสินค้าทางการเกษตรไปจนถึงมือผู้บริโภค เป็นการยกระดับคุณภาพระบบการผลิต ช่วยลดต้นทุนการผลิต และการพัฒนามาตรฐานสินค้าทางการเกษตร การเกษตรอัจฉริยะ จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับการพัฒนาทางการเกษตรกรรม มีหลักสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

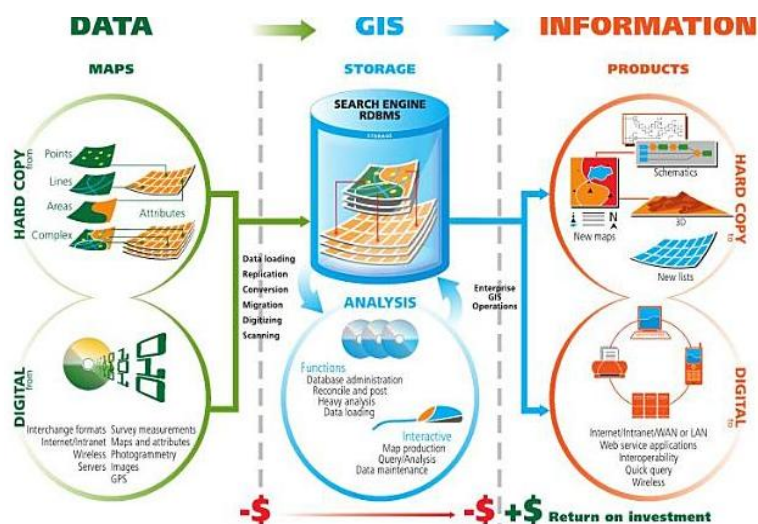
1. การลดต้นทุนในกระบวนการผลิต
2. การเพิ่มคุณภาพมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานสินค้า
3. การลดความเสี่ยงในภาคเกษตร ซึ่งเกิดจากการระบาดของศัตรูพืชและจากภัยธรรมชาติ
4. การจัดการและส่งผ่านความรู้ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศจากการวิจัยไปประยุกต์สู่การพัฒนาในทางปฏิบัติและให้ความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับเกษตรกร ซึ่งเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรอัจฉริยะ ได้แก่

4.1 การระบุพิกัด หรือ Global Positioning System (GPS) เป็นเทคโนโลยีในการระบุตำแหน่งบนพื้นผิวโลก โดยใช้กลุ่มดาวเทียมใน 6 วงโคจรที่ความสูง 20,200 กิโลเมตรเหนือพื้นโลก จำนวน 24 ดวง



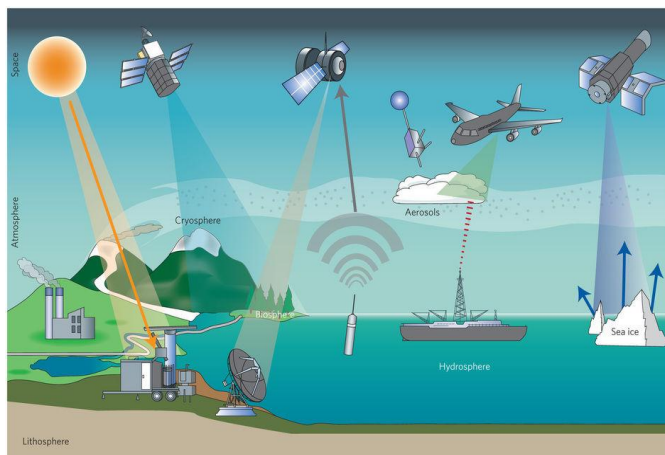
รูปที่ 2 แสดงการเชื่อมโยงและการทำงานของ GPS (ที่มา : NOAA)

4.2 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ หรือ Geographic Information System (GIS) เป็นเทคโนโลยีที่สามารถใช้แสดงผลในรูปแบบต่างๆ และยังสามารถเก็บข้อมูลได้หลากหลายมิติ ซึ่งระบบ GIS ที่รู้จักกันดีคือ Google Earth



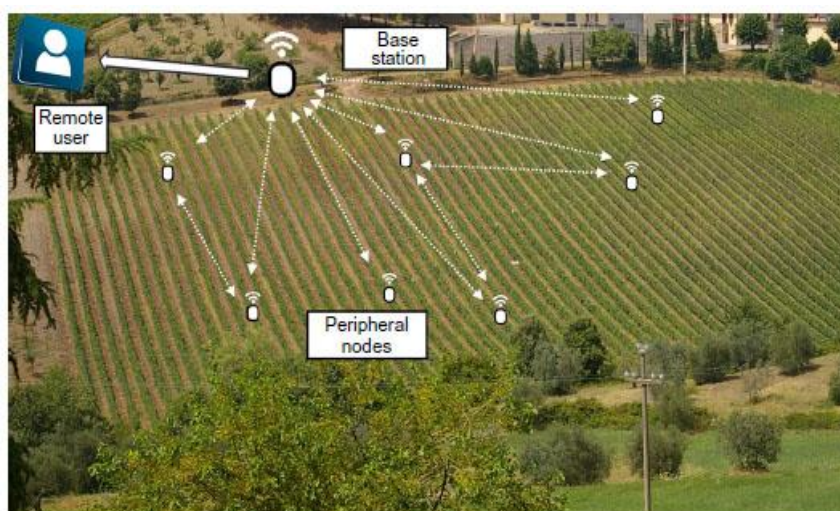
รูปที่ 4 แสดงความหมายของ GIS (ที่มา : <https://community.esri.com>)

4.3 การรับรู้ระยะไกล หรือ Remote Sensing เป็นเทคโนโลยีที่ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยอาศัยคลื่นแสงในช่วงความยาวคลื่นต่างๆ และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เช่น คลื่นเรดาร์ คลื่นไมโครเวฟ คลื่นวิทยุสื่อสาร เป็นต้น ร่วมกับอุปกรณ์รับข้อมูลที่ทำ การบินอากาศยานในน่านฟ้าและ ดาวเทียมในวงโคจรรอบโลก



รูปที่ 5 แสดงความหมายของ Remote Sensing
(ที่มา : <https://www.nature.com>)

4.4 การรับรู้ระยะใกล้ หรือ Proximal Sensing เป็นเทคโนโลยีที่อาศัยอุปกรณ์ตรวจวัดข้อมูลประเภทต่างๆ ได้โดยตรง ในจุดหรือพื้นที่ที่สนใจหรือเหมาะสม เช่น อุปกรณ์ตรวจวัดอากาศอัตโนมัติ (Automatic Weather Observer



รูปที่ 6 แสดงความหมายของ Proximal Sensing
(ที่มา : <https://www.dovepress.com>)

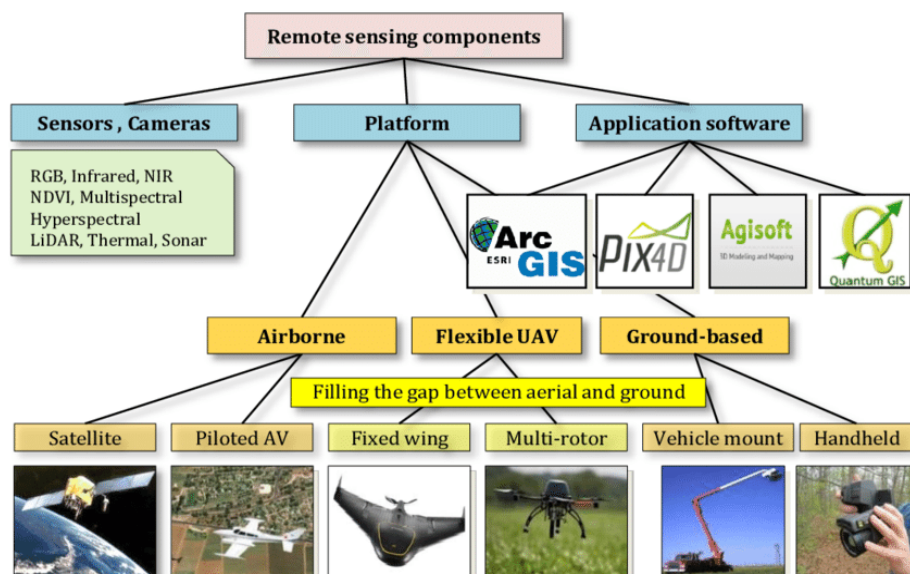
Station) อุปกรณ์ตรวจวัดดิน(Soil Sensor) อุปกรณ์ตรวจโรคพืช(Plant Disease Sensor) อุปกรณ์ตรวจวัดผลผลิต(Yield Monitoring Sensor) เป็นต้น อุปกรณ์ตรวจวัดประเภทต่างๆเหล่านี้ จะสามารถนำมาจัดวางร่วมกันเป็นระบบเครือข่ายการสื่อสารแบบไร้สาย(Wireless Sensor Network) โดยการออกแบบติดตั้งอุปกรณ์ทุกชนิดจากระบบตรวจวัดประเภทต่างๆ ให้ทำการ รับ-ส่งสัญญาณในเขตพื้นที่เป้าหมายเพื่อจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล

4.5 เทคโนโลยี

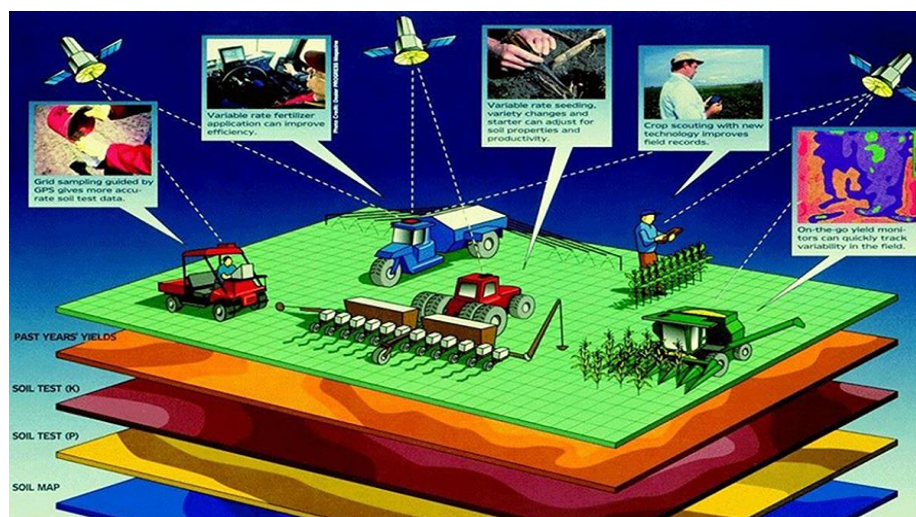
เพื่อจัดการ
ความแตกต่าง
หรือ Variable
Rate

Technology
(VRT) เป็นการ
ใช้เทคโนโลยี
สำหรับควบคุม
การให้ปุ๋ยให้
น้ำและยาฆ่า
แมลง โดย
ระบบจะ
ประมวลผล
ตามสภาพ
ความแตกต่าง
ของพื้นที่
และใช้ร่วมกับเทคโนโลยี GPS

รูปที่ 7 แสดงความหมายของ Variable Rate Technology (VRT)
(ที่มา : <https://www.researchgate.net>)



4.6 ระบบ
สนับสนุนการ
ตัดสินใจและ
จำลองรอบการ
ผลิต หรือ
Crop Models
and Decision
Support
System (DSS)
เป็นเทคโนโลยี
ที่บูรณาการ
เทคโนโลยี
ทั้งหมดที่กล่าว
มาข้างต้น เข้า

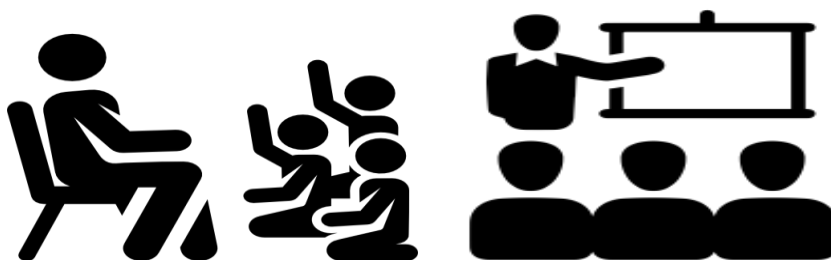


รูปที่ 8 แสดงความหมายของ Crop Models and Decision Support System (DSS) (ที่มา : <https://kasetmodern.wordpress.com>)

ด้วยกัน เพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรกับพื้นที่การเกษตร ช่วงเวลาไหน ทำอย่างไร รวมถึงยังสามารถทำนายผลผลิตได้ด้วย

เกษตรกรเจ้าของพื้นที่ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนสถานะตัวเองเป็นเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart farmer) โดยเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ 6 ด้าน ดังต่อไปนี้ (<http://www.tpsoc.moc.go.th>)

ด้านที่ 1 ด้านองค์ความรู้
ในเรื่องที่ทำอยู่ เกษตรกรต้อง
สามารถเป็นผู้ถ่ายทอด
เทคโนโลยีทางการเกษตร
หรือให้คำแนะนำปรึกษากับ
ผู้อื่นที่สนใจในเรื่องที่ทำอยู่ได้



รูปที่ 9 แสดงความหมายถ่ายทอดเทคโนโลยีและการให้คำปรึกษา
ที่มา : <http://www.freeiconspng.com>

ด้านที่ 2 เกษตรกรต้องมีและอาศัยข้อมูลเพื่อ
ประกอบการตัดสินใจ ทั้งยังต้องมีความสามารถในการ
เข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ ผ่าน
ทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
อื่นๆ เช่น Internet, Smart Phone เป็นต้น



รูปที่ 10 แสดงความหมายเทคโนโลยีการการสื่อสาร
ที่มา : <http://www.freeiconspng.com>

ด้านที่ 3 เกษตรกรต้องเป็นผู้มีความสามารถ
ด้านบริหารจัดการผลผลิต การตลาด ปัจจัยการ
ผลิต แรงงาน และด้านทุน จะต้องเป็นผู้ที่สามารถ
เชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิต
ได้ ตลอดจนสามารถจัดการของเหลือจากการผลิตที่
มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)



รูปที่ 11 แสดงความหมายการบริหารจัดการการ
ผลิตและการตลาด ที่มา :

<http://www.freeiconspng.com>

ด้านที่ 4 เกษตรกรจะต้องเป็นผู้มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรู้หรือได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน GAP/GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นๆ



รูปที่12 แสดงความหมายความยั่งยืนจากเกษตรกรสีเขียว

<https://www.tcdcconnect.com>

ด้านที่ 5 เกษตรกรจะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม(Green economy) มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง



รูปที่13 แสดงความหมายความยั่งยืนจากเกษตรกรสีเขียว

<https://www.medgreeneconomy.org>

ด้านที่ 6 เกษตรกรจะต้องเป็นผู้มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้คนรุ่นต่อไป มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร



รูปที่14 แสดงความหมายความสุขของเกษตรกร

(ที่มา :<https://www.istockphoto.com>)

ผลที่คาดว่าเกษตรกรจะได้ประโยชน์จากการเกษตรอัจฉริยะ

เมื่อเกษตรกรชาวไร่ข้าวโพดทำการติดตั้งอุปกรณ์ตรวจวัดอากาศ ตามจุดต่างๆในพื้นที่ที่กำหนดและตั้งค่าให้ระบบมีการรับ-ส่งข้อมูลตามตารางการตรวจวัด ข้อมูลก็จะถูกรวบรวมและจัดส่งแบบไร้สาย ไปยังชุดประมวลผล(คอมพิวเตอร์ในบ้าน/สำนักงาน)ของเกษตรกรเจ้าของไร่ข้าวโพด ซึ่งสามารถตั้งค่าให้เจ้าของติดตามข้อมูลได้แบบปัจจุบันได้หลายช่องทาง เช่นการตั้งค่าให้แสดงผลโปรแกรมผ่านทางคอมพิวเตอร์บ้าน/สำนักงาน อาคารทำการภายในไร่ข้าวโพด คูณระบบอินเตอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ ผ่านทาง Smart Phone ซึ่งจะสามารถทำให้เจ้าของไร่ข้าวโพด สามารถบริหารจัดการและดูแลไร่ข้าวโพดของตัวเองหรือของสมาชิกได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะการติดตามผ่านทาง Smart Phone จะกลายเป็นช่องทางให้เจ้าของไร่ข้าวโพดสามารถทราบความเคลื่อนไหวภายในพื้นที่เพาะปลูก สามารถติดต่อสั่งการได้ทุกกรณี ซึ่งจะทำให้การควบคุมผลผลิตในแต่ละรอบมีคุณภาพตามที่ต้องการได้

การเกษตรอัจฉริยะ เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด การเกษตรอัจฉริยะ จึงเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยขับเคลื่อนการจักระบบการเกษตรของประเทศไทยของชาวไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้มีศักยภาพสูงขึ้น และนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเกษตรของประเทศไทยให้มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนตลอดไป

2) วิธีการปลูกข้าวโพดให้ได้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี

วิธีการปลูกข้าวโพดให้ได้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี

ฤดูปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่เหมาะสม

ต้นฤดูฝน ปลูกได้ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม-ต้นเดือนมิถุนายน ตามสภาพฝนแต่ละพื้นที่

ปลายฤดูฝน ปลูกได้ตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคม-กลางเดือนสิงหาคม

ฤดูแล้ง ปลูกได้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์

การเตรียมดิน สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

วัตถุประสงค์ของการเตรียมดิน เพื่อให้ผิวดินอ่อนตัว และห่อหุ้มเมล็ดข้าวโพดให้ขึ้นอยู่เสมอ และให้ดินมีอากาศถ่ายเทสะดวก และทำลายเหง้าวัชพืชให้แห้งตายและฝังกลบซากวัชพืชเดิมให้จมดิน การไถพรวนควรไถอย่างน้อย 2 ครั้ง ภายใต้อาคาร ไถตะให้ลึก ไถแปรให้ดินแตกละเอียด

1. **ไถตะ** การไถด้วยผวน 3 หรือผวน 4 ควรไถให้ลึกประมาณ 30 ซม.เพราะการไถลึก จะทำให้ดินเก็บน้ำได้มาก และตากดินไว้ประมาณ 10-15 วัน เพื่อทำลายวัชพืชและศัตรูพืชในดินบางชนิด

2. **ไถแปร** ควรไถด้วยผวน 7 โดยไถขวางรอยเดิมของไถตะเพื่อย่อยดินก้อนใหญ่ให้แตก ทำให้ดินมีความร่วนซุยมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เมล็ดพันธุ์งอกได้อย่างสม่ำเสมอ

การปลูกและระยะปลูก ทำได้ 2 วิธี ดังนี้

1. **ใช้เครื่องปลูก** เลือกภูจันหยอดให้เหมาะกับขนาดของเมล็ดพันธุ์ ซึ่งจะระบุไว้ที่ถุง โดยทั่วไปจะใช้ระยะห่างระหว่างแถว 75 ซม. ระยะระหว่างหลุมประมาณ 20-25 ซม. โดยปริมาณเมล็ดที่ใช้จะประมาณ 3-3.5 กก./ไร่ และ จะมีจำนวนต้นข้าวโพด/ไร่ ประมาณ 8,533 - 10,600 ต้นต่อไร่ ควรหยอดเมล็ดข้าวโพดให้ลึก 2.5-3 นิ้ว

2. **ใช้คนปลูก** ในหลายพื้นที่โดยเฉพาะทางภาคเหนือ จะใช้เชือกในการกำหนดระยะให้มีระยะห่างระหว่างร่องประมาณ 70 ซม. แล้วใช้จอบขุด หยอดเมล็ด 1-2 เมล็ดแล้วกลบ โดยจำนวนเมล็ดที่หยอดและระยะห่างระหว่างหลุม ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ว่า สายพันธุ์นั้นเหมาะกับการปลูกได้ดีเพียงใด

เคล็ดไม่ลับ:

การทดสอบความชื้นของดินว่าเพียงพอหรือไม่ ให้นำดินที่ระดับความลึกที่ใช้หยอดเมล็ดจริงมาปั้น หากปั้นเป็นก้อนได้แสดงว่าความชื้นพอเหมาะ

ควรทำการทดสอบเครื่องหยอด, ภูจันหยอด กับเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกจริง ว่าได้ตามระยะที่ต้องการหรือไม่ ถ้าหากถึหรือห่างเกินไป จะได้เปลี่ยนจันที่มีจำนวนภูจันตามต้องการ

ความลึกในการหยอดเมล็ด ขึ้นอยู่กับความชื้น, ประเภทของดิน รวมถึงประสบการณ์ของเจ้าของแปลงซึ่งโดยทั่วไป หยอดลึกไม่เกิน 4-5 ซม.

การใส่ปุ๋ย แบ่งได้ 2 ครั้ง เพื่อให้มีธาตุอาหารเพียงพอกับการสร้างผลผลิตได้เต็มที่ ดังนี้

1. **ปุ๋ยรองพื้น** ควรใส่รองกันหลุม หรือโรยเป็นแถวแล้วกลบพร้อมปลูก ใช้ปุ๋ยสูตร 16-20-0 หรือ 15-15-15 ในปริมาณ 20 กิโลกรัม/ไร่

2. **ปุ๋ยยูเรีย** เมื่อข้าวโพดมีอายุ 25-30 วัน ควรมีการใส่ปุ๋ยอีกครั้งหนึ่งโดยใช้ปุ๋ยยูเรีย 46-0-0 ในปริมาณ 20-25 กิโลกรัม/ไร่

ข้อแนะนำ ควรใส่ปุ๋ยพร้อมกับการกำจัดวัชพืชเมื่อข้าวโพดอายุได้ 20-35 วัน หรือสูงแค่เข่า โดยใส่แบบโรยข้างแถวให้ห่างจากโคนต้นประมาณ 1 คืบ แล้วใช้ดินกลบ

การใส่ปุ๋ยให้เหมาะกับดิน

ดินเหนียวสีดำ ถ้ามีฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์สูงกว่า 10 ส่วนในล้านส่วน ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 46-0-0 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน ถ้าฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่ำกว่า 10 ส่วนในล้านส่วน ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 20-20-0 อัตรา 40 กิโลกรัม หรือสูตร 16-20-0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก และให้ปุ๋ยสูตร 46-0-0

อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 21-0-0 อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน แล้วพรวนดิน

ดินเหนียวสีดำ ถ้ามีฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์สูงกว่า 10 ส่วนในล้านส่วน ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 46-0-0 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน ถ้าฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่ำกว่า 10 ส่วนในล้านส่วน ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 20-20-0 อัตรา 40 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 16-20-0 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก และให้ปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 21-0-0 อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน แล้วพรวนดินกลับ

ดินเหนียวสีแดง ดินเหนียวสีน้ำตาล หรือดินร่วนเหนียวสีน้ำตาล ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 หรือ 16-16-8 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก และให้ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 46-0-0 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน แล้วพรวนดินกลับ

ดินร่วน หรือดินร่วนทราย ให้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-6-8 หรือ 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก และปุ๋ยเคมีสูตร 20-0-0 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถวหลังปลูก 20-25 วัน แล้วพรวนดินกลับ

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ผลผลิตข้าวโพดทุก ๆ 100 กิโลกรัมจะสูญเสียธาตุอาหารหลักไปกับเมล็ด คือ ไนโตรเจน 1.59 กิโลกรัม ฟอสฟอรัส 0.38 กิโลกรัม โพแทสเซียม 0.51 กิโลกรัม ส่วนต่อซึ่งจะสูญเสีย ไนโตรเจน 0.77 กิโลกรัม ฟอสฟอรัส 0.11 กิโลกรัม โพแทสเซียม 1.62 กิโลกรัม ดังนั้นจึงไม่ควรเผาต้นหรือนำตอซึ่งไปทิ้ง ควรไถกลบลงดินเป็นปุ๋ยพืชสด

การกำจัดวัชพืช

ช่วงวิกฤตที่ข้าวโพดอ่อนแอต่อวัชพืชที่สุดคือระยะ 13-25 วันหลังงอก ระยะนี้ถ้ามีวัชพืชรบกวนจะทำให้ผลผลิต ข้าวโพดเสียหายสูงสุด ดังนั้นการปลูกข้าวโพดให้ได้ผลผลิตสูง จึงต้องให้แปลงปลอดวัชพืช ตลอดช่วง 1 เดือนแรกตั้งแต่ปลูก โดยเลือกวิธีการกำจัดวัชพืชที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ดังนี้

1. **การไถและพรวนดิน** ก่อนปลูกข้าวโพด โดยไถและพรวนดินหลังวัชพืชงอก จะช่วยทำลายกล้าวัชพืชให้ตายได้ ส่วนกล้าและเหง้าวัชพืชที่ตายยาก ควรตากดินนาน 10-15 วัน เพื่อให้วัชพืชตายก่อนปลูกข้าวโพด

2. **การทำร่น** เป็นการพรวนดิน ดายหญ้า หลังข้าวโพดงอกแล้วแต่ก่อนจะถึง ระยะวิกฤตโดยใช้เครื่องมือกลต่าง ๆ เช่น จอบ ไถ รถไถและรถแทรกเตอร์ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การใช้ไถพรวนโคนมักมีวัชพืช ในแถวหลงเหลืออยู่จึงต้องใช้ขอบดาตามอีกครั้ง

3. **การใช้สารเคมี** อาจใช้ทันทีหลังปลูกข้าวโพดหรือพ่นกำจัดวัชพืชหลังข้าวโพดและวัชพืชงอกแล้ว การใช้สารเคมีเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัด แต่ต้องระมัดระวังเพราะอาจเป็นอันตรายต่อคนพืชอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อม ควรฉีดพ่นขณะที่ดินยังมีความชื้นอยู่ สารเคมีที่แนะนำมีดังนี้

อาหารขึ้น 80 ในอัตรา 375-750 กรัม ผสมน้ำ 60-80 ลิตร/ไร่ ผสมอะลาคลอร์ 500-750 ซีซี ผสมน้ำ 60-80 ลิตร พ่นในพื้นที่ 1 ไร่ ในขณะที่ดินมีความชื้นใช้ก่อนข้าวโพดงอก (และก่อนหญ้าออก หรือหญ้าออกต้นเล็กไม่เกิน 3 ใบ (ถ้าเป็นดินเหนียวให้ใช้เพิ่มขึ้นอีก ใช้ควบคุมวัชพืชใบกว้างและใบแคบได้ดีเป็นพืชต่อผักและพืชตระกูลถั่ว ดังนั้นถ้าจะปลูกถั่วตามหลังข้าวโพด ไม่ควรใช้อาหารขึ้น และอะลาคลอร์ ใช้ฉีดพ่นวัชพืชก่อนข้าวโพดงอก ใช้อัตรา 500-1,000 ซีซี/ไร่ กำจัดวัชพืชใบแคบได้ดี เป็นพืชต่อข้าวฟ่าง ดังนั้นถ้าจะปลูกข้าวฟ่างตามหลังข้าวโพด ไม่ควรใช้อะลาคลอร์

หมายเหตุ การใช้สารกำจัดวัชพืช จะได้ผลดีถ้าปฏิบัติถูกต้อง แต่มีข้อควรระวัง คือ ต้องผสมน้ำและฉีดพ่นขณะที่ดินยังชื้นอยู่ และไม่แนะนำให้ปลูกข้าวฟ่างตามหลังข้าวโพด เพราะทั้ง 2 พืชมีระบบรากคล้ายกันและใช้ธาตุอาหารคล้ายกัน ดินจะเสื่อมเร็ว ควรปลูกพืชหมุนเวียนชนิดอื่น

ความต้องการน้ำของข้าวโพด

ข้าวโพดมีความต้องการใช้น้ำตลอดฤดูปลูก ประมาณ 350-600 มิลลิเมตร

1. การให้น้ำครั้งแรกเมื่อปลูก หลังจากไถพรวนเตรียมแปลงเสร็จ ให้น้ำประมาณ 30-40 มิลลิเมตร เพื่อให้ดินมีความชื้นพองอก

2. การให้น้ำในช่วงระยะการเจริญเติบโตของข้าวโพด ควรให้สัปดาห์ละประมาณ 40-50 มิลลิเมตร ไม่ควรให้น้ำท่วมขังเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ข้าวโพดเหลืองแคะแกร็น ผลผลิตลดลงและอาจตายได้ ถ้าให้น้ำมากเกินไปควรระบายน้ำออกจากแปลงทันที

ข้าวโพด เป็นพืชที่ต้องการน้ำตลอดอายุการเจริญเติบโตแต่ความต้องการน้ำจะสูงสุด ในช่วงออกดอกและช่วงระยะต้นของการสร้างเมล็ด ถ้าหากขาดน้ำ

ในช่วงระยะการเจริญทางลำต้นและใบ ผลผลิตจะลดลง 25%

ในช่วงระยะออกดอกตัวผู้-ออกไหม-เริ่มสร้างเมล็ดผลผลิตจะลดลง 50%

ในช่วงระยะหลังการสร้างเมล็ดเสร็จ ผลผลิตจะลดลง 21%

การเก็บเกี่ยวข้าวโพด

ควรเก็บเกี่ยวเมื่อข้าวโพดแก่จัดและเก็บในช่วงที่อากาศแห้ง ถ้ามีฝนตกควรงดการเก็บเกี่ยว เพราะฝักจะเน่าได้ง่ายไม่ควรเก็บเกี่ยวข้าวโพดก่อนกำหนด แต่ถ้าต้องการพื้นที่เพื่อปลูกพืชรุ่น 2 ก็สามารถตัดยอดข้าวโพดออก ปล่อยให้ฝักข้าวโพดแห้งบนต้นได้ การตัดยอดและใบข้าวโพดออกเป็น

การเปิดหน้าดินให้พืชรุ่น 2 ได้รับแสงแดดโดยไม่ต้องรีบเก็บเกี่ยวก่อนกำหนด การตัดยอดข้าวโพดหลังจากข้าวโพดออกไหมแล้ว 1 เดือน เป็นต้นไป ไม่ทำให้ผลผลิตลดลง

ถ้าข้าวโพดไม่แก่เต็มที่ความชื้นจะยังสูง ทำให้กะเทาะเมล็ดยากเกิดบาดแผลได้ง่ายจึงควรปล่อยให้ข้าวโพดแห้งคาต้นก่อนจึงเก็บเกี่ยวโดยหักฝักข้าวโพดให้หัวห้อยลง วิธีจะป้องกันการเข้าทำลายของแมลงทางปลายฝักได้ และสามารถป้องกันความชื้นหรือน้ำที่ปลายฝักได้

ข้าวโพดที่หักมาแล้ว ควรคัดฝักเสียออกไป เช่นฝักที่มีหนอนแมลงเจาะทำลายหรือฝักที่มีเชื้อราขึ้น จะทำให้เชื้อราไม่

แพร่ระบาดไปยังฝักที่ดี แล้วจึงนำฝักที่ดีไปตากให้แห้งโดยเร็ว

วิธีการเก็บเกี่ยว

1. เก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน

1.1 วิธีการเก็บใช้ไม้ปลายแหลมแทงเปลือกบริเวณปลายฝัก ต้องระวังอย่าให้โดนเมล็ดปอกเปลือกแล้วใส่ในตะกร้า หรือกระสอบป่าน หรือวางกองไว้บนผ้าพลาสติกหรือใช้ซากต้นข้าวโพดรองพื้น

1.2 เก็บเกี่ยวโดยหักข้าวโพดทั้งเปลือกแล้วจึงมาแกะเปลือกภายหลัง หรือเก็บไว้ทั้งเปลือก การเก็บเกี่ยววิธีนี้ทำได้เร็ว ช่วยป้องกันไม่ให้เมล็ดเกิดแผลหรือเมล็ดร้าวในระหว่างทำการเก็บเกี่ยวหรือขนย้าย นอกจากนี้ เปลือกยังช่วยป้องกันไม่ให้ เชื้อรา และแมลงสัมผัสเมล็ดโดยตรง การเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน ไม่ควรวางฝักข้าวโพดบนพื้นที่ชื้นแฉะ อย่าโยนฝักข้าวโพดเพราะทำให้เกิดบาดแผลบนผิวของเมล็ดหรือเมล็ดร้าว ทำให้เชื้อราเข้าทำลายเมล็ดได้ง่าย ขณะเก็บเกี่ยวให้แยกฝักเน่าหรือมีเชื้อราเข้าทำลายออกจากฝักดี และเผาทำลายฝักเน่าและฝักที่มีเชื้อรา

2. เก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องมือ

การเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ เครื่องปลิดฝักข้าวโพด (corn snapper) เครื่องปลิดและรูดเปลือกหุ้มฝักข้าวโพด (corn picker-husker) และเครื่องเกี่ยวนวดข้าวโพด (corn picker-Sheller หรือ corn combine harvester) เครื่องชนิดนี้จะปลิดฝักข้าวโพดจากต้นแล้วสีกออกเป็นเมล็ด การใช้เครื่องเก็บเกี่ยวมีข้อดีในกรณีขาดแคลนแรงงาน ทำให้ค่าจ้างเก็บเกี่ยวสูง สามารถเก็บเกี่ยวได้อย่างรวดเร็ว และอาจทำให้ทันปลูกในฤดูฝน แต่มีข้อเสียตรงที่ต้องเก็บเกี่ยวในพื้นที่ราบและสม่ำเสมอ ต้นข้าวโพดหักล้มน้อย ยังมีอัตราการสูญเสียเนื่องจากฝักเก็บเกี่ยวไม่หมด และมีการแตกหักของฝักและเมล็ด ทำให้เชื้อราเข้าทำลายได้ง่าย นอกจากนี้ การเก็บเกี่ยวข้าวโพดที่ปลูกในต้นฤดูฝนอาจจะทำให้รถเข้าไปเก็บเกี่ยวได้ลำบากเพราะดินเปียกโดยเฉพาะรถเก็บเกี่ยวที่มีขนาดใหญ่ รถเก็บเกี่ยวยังมีราคาค่อนข้างแพง และไม่คุ้มค่าที่เกษตรกรรายเล็กจะซื้อไว้ประจำฟาร์ม จึงมีการจ้างเหมารถเก็บเกี่ยวโดยคิดราคาต่อกิโลกรัม หรือจ้างเหมาเป็นไร่ในบางจังหวัด

การเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาข้าวโพด

ข้าวโพดจะเก็บเกี่ยวได้เมื่อสังเกตเห็นว่า ฝักข้าวโพดจะแก่จัดและเก็บเกี่ยวได้เมื่อเปลือกหุ้มฝักเริ่มมีสีฟาง ทางที่ดีควรปล่อยข้าวโพดทิ้งไว้ในแปลงให้แห้งดีเสียก่อน เพื่อทุ่นเวลาในการตากและสะดวกในการเก็บรักษา โดยเฉลี่ยแล้วข้าวโพดไร่พันธุ์ที่ใช้ปลูกอยู่ในประเทศไทย มีอายุตั้งแต่ปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 90-120 วัน

ในการเก็บเกี่ยวข้าวโพด ชาวไร่ทั่ว ๆ ไปยังใช้แรงคนเก็บ โดยหักฝักที่แห้งแล้วออกจากต้น แคะเปลือกหุ้มฝักออกหรือจะเอาไว้แคะเปลือกทีหลังก็ได้ การใช้เครื่องทุ่นแรงเก็บเกี่ยวข้าวโพดยังมีน้อยมากในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือมีราคาแพง และมีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ เพราะพันธุ์ที่ชาวไร่ปลูกมีความสูงของลำต้นและฝักไม่เท่ากัน นอกจากนั้น ต้นยังหักล้มมากอีกด้วย

หลังจากเก็บฝักข้าวโพดและปอกเปลือกออกแล้ว ควรตากฝักไว้ในโรงเรือน หรือทำแคร่เตี้ย ๆ กลางแจ้ง มีโครงไม้สำหรับใช้แผกหรือผ้าพลาสติกคลุมเวลาฝนตกได้ ถ้ามีข้าวโพดเป็นจำนวนมากควรสร้างฉางขนาดกว้างพอสมควร ยกพื้นสูงไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร พื้นเป็นไม้ระแนง ด้านข้างกรุด้วยลวดตาข่ายหรือไม้ระแนงเช่นเดียวกับพื้น ทั้งนี้เพื่อให้ลมโกรกผ่านเข้าออกได้ ด้านบนเป็นหลังคากันฝน

เมื่อฝักข้าวโพดแห้งดีแล้ว จึงทำการกะเทาะเมล็ด ไม่ควรกะเทาะเมล็ดเมื่อความชื้นยังสูงอยู่ จะทำให้เมล็ดแตกมาก เครื่องกะเทาะเมล็ดข้าวโพดในปัจจุบัน มีทั้งแบบมือหมุน และแบบที่หมุนด้วยเครื่องยนต์ เครื่องกะเทาะเมล็ดเหล่านี้สร้างในประเทศ ราคาจึงไม่แพงนัก เครื่องกะเทาะใหญ่ ๆ อาจกะเทาะได้ถึง 1000 ตัน/ชั่วโมง

เมล็ดที่กะเทาะออกจากฝักแล้ว ถ้ายังแห้งไม่สนิทควรตากต่อให้แห้ง ก่อนเก็บเข้ากระสอบ ควรมีความชื้นในเมล็ดไม่เกิน 15% จากนั้นอาจนำไปจำหน่ายหรือเก็บในยุ้งฉางต่อไป ถ้าจะเก็บไว้นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่วนของเมล็ดที่เอาไว้ทำพันธุ์ ควรคลุกยากันเชื้อรา ออโทไซด์ 75 หรือ ซีเรแซนเอ็ม ในอัตราประมาณ 1 กรัม/เมล็ดข้าวโพด 1 กิโลกรัม และใช้ยาป้องกัน และกำจัดแมลงดีดีทีพิงชนิด 75% ในอัตรา 1 กรัม/เมล็ดข้าวโพด 10 กิโลกรัมคลุกไปด้วย สำหรับข้าวโพดเมล็ดที่เก็บไว้เลี้ยงสัตว์หรือเก็บไว้จำหน่ายนาน ๆ ควรรมยาพวกเมทิลโบรไมด์เดือนละครั้ง

เครื่องเก็บเกี่ยวข้าวโพด

พัฒนามาจากเครื่องเก็บเกี่ยวนวดข้าวมาเป็นเครื่องเก็บเกี่ยวนวดข้าวโพดใช้ล้อตีนตะขาบเหมาะกับทุกพื้นที่ และสามารถลดต้นทุนการเก็บเกี่ยวได้

ปัญหาส่วนใหญ่คือ การขาดแคลนแรงงาน การสูญเสียจะเกิดจากการเก็บเกี่ยวไม่ทัน แห้งมากไป หรือฝนมา พายุแรงทำให้ล้ม เก็บเกี่ยวยาก เครื่องเกี่ยวนวดข้าวโพด คิดราคาเป็นน้ำหนัก คือ 600 – 700 บาทต่อตัน ในขณะที่ใช้แรงงานคน ประมาณ 900 บาทต่อตันซึ่งประหยัดได้ถึง 200 บาทต่อตัน

3) บทสรุปการลงพื้นที่

แนวทางการศึกษา คือ

1. สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่
2. ลงพื้นที่หาข้อมูลโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ พื้นที่ป่าต้นน้ำ
3. ศึกษาระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับรวมถึงมาตรการที่เคยใช้ จุดอ่อน จุดแข็ง

คณะนักศึกษาผู้เข้าอบรม นบส.1 รุ่น 87 กลุ่ม GP 6 ได้ทำการลงพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ “การเพิ่มศักยภาพและยกระดับรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างยั่งยืน” ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิต สาเหตุที่เลือกจังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุดในประเทศไทย ทั้งยังเป็นพื้นที่ซึ่งมีผู้ประกอบการทำการรวบรวมหรือผู้รับซื้อพืชไร่อยู่เป็นจำนวนมาก มีสหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจในลักษณะของการรวบรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากสมาชิกเพื่อรักษาเสถียรภาพและความเป็นธรรมให้แก่สมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนเป็นที่ตั้งของโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในพื้นที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีสภาพแวดล้อมที่ครบถ้วนเหมาะสมในการที่จะเป็นตัวแทนในการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูล

ผู้เกี่ยวข้องรายแรกในการลงสัมภาษณ์จัดเก็บข้อมูล คณะผู้ศึกษา ได้รับความอนุเคราะห์จากโรงงานผลิตอาหารสัตว์ ของ บริษัท สหฟาร์มดำเนินธุรกิจอาหารสัตว์ ไชโยและวิศวกรรม จำกัด ตำบลหนองแสงอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

บริษัท สหฟาร์ม ฯ ใช้ข้าวโพดเป็นส่วนประกอบในการผลิตเป็นอาหารสัตว์ ได้ผลผลิตประมาณ 800,000 ตันต่อปี โดยสูตรที่ใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ จะใช้ข้าวโพดเป็นหลักปีละ 500,000 ตัน โดยเป็นการรับซื้อจากผลผลิตในพื้นที่ เพื่อนำมาผลิตอาหารเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก สำหรับใช้เลี้ยงไก่จำนวน 1,000,000 ตัว โดยอาหารสัตว์ที่ผลิตได้ ไม่ได้มีการส่งออกไปขายต่างประเทศ บริษัท สหฟาร์ม ฯ มีความต้องการใช้ข้าวโพดประมาณ 700,000 ตันต่อปี สำหรับสถานการณ์ตลาดการผลิตในปีนี้รับข้อมูลว่า ปริมาณไก่ในประเทศไทยมีปริมาณมาก ทำให้อาหารสัตว์มีราคาถูก อาหารที่ผลิตออกจากบริษัท สหฟาร์ม ฯ จึงต้องมีการผลิตในปริมาณน้อยลงกว่าแผน

บริษัท สหฟาร์ม ฯ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นพื้นที่ที่เกษตรกรทำการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณที่สุดของประเทศไทย แต่เป็นการเพาะปลูกบนพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (52%) บางส่วนเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำสำคัญ ซึ่งกฎระเบียบทางการตลาดเพื่อจัดจำหน่ายผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน เป็นที่ทราบร่วมกันว่า ผลผลิตที่ปลูกบนพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จะได้รับราคารับซื้อที่ต่ำกว่าผลผลิตที่เพาะปลูกบนพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ (48%) นั่นคือผลผลิตจากพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ จะสามารถจำหน่ายให้แก่โรงงานผลิตอาหารสัตว์ได้โดยตรง ในขณะที่ผลผลิตที่ได้จาก

ผลิตบนพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำเป็นต้องขายให้แก่ผู้รวบรวม(พ่อค้าคนกลาง) เพื่อนำผลผลิตเป็นสินค้าส่งออกไปยังต่างประเทศ

บริษัท สหฟาร์มฯ ระบุว่า การผลิตอาหารสัตว์มีแนวโน้มในการที่จะขยายกำลังการผลิต เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตอาหารสัตว์ และให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า จากการที่ประเทศไทยมีการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม่เพียงพอกับปริมาณการนำไปใช้ กล่าวคือปริมาณความต้องการใช้ในภาพรวมของธุรกิจอาหารสัตว์ มีปริมาณมากกว่า 8,000,000 ตัน ในขณะที่ประเทศไทยสามารถผลิตเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้เพียงประมาณ 4,000,000 – 5,000,000 ตัน ส่งผลให้ผลผลิตเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในอุตสาหกรรม อาหารสัตว์ยังขาดอยู่อีกปริมาณมาก การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาจึงต้องมีการนำเข้าผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้านตลอดจนการใช้วัตถุดิบทดแทนในการผลิตอาหารสัตว์ แต่อย่างไรก็ตาม บริษัท สหฟาร์มฯ ได้มีข้อเสนอแนะว่า ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ควรจะมีเสถียรภาพหรืออยู่ในเกณฑ์ราคาที่เหมาะสมทุกฝ่าย เนื่องจากหากราคาสูงเกินไปหรือราคามีการเปลี่ยนแปลงสูง ผู้ประกอบการโรงงานผลิตอาหารสัตว์ ก็จะไม่สามารถกำหนดหรือพิจารณาต้นทุนในการผลิตอาหารสัตว์ เกิดปัญหาด้านการวางแผนเรื่องต้นทุน หากดำเนินการควบคุมได้ผู้ประกอบการก็สามารถวางแผนการผลิตอาหารสัตว์ได้อย่างชัดเจนถูกต้องมากยิ่งขึ้น

บริษัท สหฟาร์มฯ ได้เสนอปัญหา 1) ด้านจำนวนวัตถุดิบ(ข้าวโพด) สำรอง 2) การเพิ่มพื้นที่ปลูกข้าวโพดในจังหวัดเพชรบูรณ์ 3) การจัดหาแหล่งน้ำ

ผลผลิตข้าวโพดตามฤดูกาลเก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นในเดือน ธ.ค.-ก.พ. จากนั้นจะเกษตรกรจะลดการเพาะปลูก ควรดำเนินการส่งเสริมการเพาะปลูกนอกฤดูกาล ตลอดจนการส่งเสริมด้านวิชาการ

การคาดการณ์ผลผลิตฤดูกาลปี 2561-2563 คาดว่าตลาดจะมีความต้องการข้าวโพดในปริมาณมาก ในขณะที่เกษตรกรในพื้นที่เริ่มมีการปรับเปลี่ยนมาผลิตอ้อยแทนข้าวโพด เพราะสามารถใช้ต่ออ้อยเดิมเป็นต้นพันธุ์ได้ต่อเนื่องหลายครั้ง ในขณะที่เกษตรกรบางรายก็เปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง

ในด้านการผลิต ผู้ประกอบการก็ดำเนินการแสวงหาวัตถุดิบทดแทนข้าวโพด เช่น ข้าวสาลี ซึ่งมีราคาต่ำกว่าข้าวโพด เมื่อประกอบกับเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนเวลา ได้ผลผลิตที่ไม่แก่คุณภาพต่ำ ผู้ประกอบการต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเตรียมวัตถุดิบก่อนเข้ากระบวนการผลิต ทำให้ต้องรับซื้อผลผลิตในราคาต่ำกว่าปกติ เมื่อประกอบกับปัญหาของเกษตรกรด้านราคาปุ๋ย ปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ ซึ่งการจัดหาเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีจะมีราคาสูง ก็จะทำให้เกษตรกรมีต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น แต่ราคาขายได้น้อยจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีวันจบ

ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มที่ 2 คณะผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล คือ สหกรณ์การเกษตรหนองไผ่ จำกัด ตำบลหนองไผ่ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปัจจุบันสหกรณ์มีสินทรัพย์ 1,500 ล้านบาท คณะผู้ศึกษาได้พบกับประธานสหกรณ์การเกษตร ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนคณะกรรมการ

บริหาร สหกรณ์การเกษตรหนองไผ่ จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีการรวบรวมผลผลิตการเกษตร รวมทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากเกษตรกรซึ่งเป็นสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพ เบื้องต้นก่อนจัดจำหน่ายให้แก่ร้านรับซื้อหรือผู้รวบรวมในพื้นที่ โดยหลักในการดำเนินงานจะมุ่งเน้นให้ เกษตรกรที่นำผลผลิตมาจำหน่าย ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องของราคา ตลอดจนคุณภาพและน้ำหนัก

ข้อจำกัดของสหกรณ์ คือยังไม่สามารถนำผลผลิตที่รวบรวมจากเกษตรกรหรือสมาชิก ไป จัดจำหน่ายโดยตรงให้กับโรงงานผลิตอาหารสัตว์ได้ เนื่องจากยังขาด **ไซโล** เพื่อใช้ในการปรับปรุง คุณภาพผ่านกระบวนการอบ ลดความชื้น ทำให้ผลผลิตที่ได้สามารถปรับปรุงคุณภาพได้เพียงเบื้องต้น ยังไม่ได้คุณภาพตามเกรดที่จะนำเข้าโรงงานผลิตอาหารสัตว์ได้โดยตรง

สหกรณ์การเกษตรฯ ต้องการให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านเทคโนโลยี เช่น การนำวัตถุดิบซึ่งข้าวโพดไปทำการวิจัยเพื่อผลิตแผ่นโฟม การสนับสนุนเครื่องสีข้าวโพดลานตาก ไซโล เพื่อการอบแห้ง เป็นต้น ด้านนโยบายของภาครัฐ เรื่อง ราคาการนำเข้าจากต่างประเทศที่มีผลต่อการ ผลิตอาหารสัตว์ การพัฒนาคุณภาพดิน มอบหมายการปฏิบัติให้นักวิชาการด้านเกษตรได้นำความรู้สู่ เกษตรกรโดยตรง(มีความเข้าใจและเห็นใจว่า กรมส่งเสริมการเกษตร มีภาระงานมาก เพราะต้อง ทำงานในด้านนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนน้ำท่วม น้ำแล้ง การรับจํานําราคาพืชผล ภาระงาน หลักในเรื่องของการส่งเสริมให้ความรู้จึงไม่ได้ดำเนินการ ทำให้เกษตรกรขาดความรู้ ส่งผลให้ผลผลิต ต่อไบน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

สหกรณ์การเกษตรยังให้ข้อเสนอแนะว่า การสนับสนุนด้านวิชาการที่ถูกต้องจะให้เกษตรกร สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อไร่เป็นเรื่องที่จำเป็นเป็นอย่างยิ่ง

แต่อย่างไรก็ตาม คณะผู้ศึกษามีความเห็นว่ **ระบบสหกรณ์การเกษตร ยังคงเป็นกลไกสำคัญ ที่รัฐบาลสามารถเพิ่มศักยภาพและนำมาใช้ในการรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรรวมทั้ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เป็นอย่างดีด้วย**

ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มที่ 3 คณะผู้ศึกษา ได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ตำบล บัววัฒนา อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยพบกับแกนนำกลุ่มเกษตรกรและสมาชิก เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ได้เข้าร่วมให้ข้อมูลเป็นจำนวนมาก โดย อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นจำนวนมากและในขณะเดียวกันก็ เป็นพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการลานรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากที่สุดของจังหวัดเพชรบูรณ์เช่นเดียวกัน คณะผู้ศึกษาได้รับข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในช่วงที่ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ออกสู่ตลาด จนหมดสิ้นแล้วนั้น ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังได้มีการไปรับซื้อผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัด ใกล้เคียงที่ผลผลิตออกต่ำกว่าจังหวัดเพชรบูรณ์ อาทิเช่น จังหวัดน่าน จังหวัดเลย มาเป็นวัตถุดิบ สำรองด้วย

ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กล่าวว่าเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยส่วนใหญ่จะทำการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในฤดูฝน เพราะต้องพึ่งพาน้ำฝนหรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติเป็นหลัก สำหรับผลผลิตในฤดูแล้งในพื้นที่นาหรือพื้นที่ชลประทาน ซึ่งจากการติดตามผลผลิตพบว่าจะได้รับผลผลิตที่ดีกว่า แต่ยังไม่ได้รับการยอมรับ เนื่องปัญหาการขาดแหล่งน้ำสนับสนุนในด้านกระบวนการผลิตเกษตรกรจำนวนมากต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการหยอดหรือหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูการเพาะปลูก บางช่วงต้องประสบกับปัญหาฝนทิ้งช่วงซึ่งเป็นภัยทางธรรมชาติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยง ในบางครั้งผลผลิตเสียหายทั้งหมด ต้องดำเนินการเพราะปลูกใหม่ ซึ่งในเรื่องนี้ถ้ามีการนำหลักวิชาการมาใช้อย่างถูกต้อง ก็จะช่วยให้เกษตรกรสามารถลดความสูญเสียในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างมาก

ผู้เกี่ยวข้องกลุ่มที่ 4 คณะผู้ศึกษา ได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้แทนสมาคมพ่อค้าพืชไร่จังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งดำเนินการรับซื้อผลผลิตในพื้นที่ และมีประเด็นเรื่องคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ กล่าวคือ **เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตจากการส่งเสริมของภาครัฐมีคุณภาพต่ำกว่าเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตโดยบริษัทเอกชน** สาเหตุหลักมาจาก องค์ความรู้ในการคิดค้นและการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นหากภาครัฐจะดำเนินการให้ความช่วยเหลือ จะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ควรส่งเสริมให้มีศูนย์วิจัยเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้มากขึ้นเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ให้เพียงพอแก่ความต้องการใช้ และมีคุณภาพทัดเทียมกับเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตจากภาคเอกชน ภาครัฐควรลงทุนในเรื่องของงานวิจัยเพื่อพัฒนาเมล็ดพันธุ์ อันจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาพรวม ในขณะเดียวกันการนำเข้าผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากต่างประเทศ หรือประเทศเพื่อนบ้าน ควรมีมาตรการในการกำกับดูแลไม่ให้ส่งผลกระทบต่อราคาผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศ เนื่องจากผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จะออกสู่ตลาดหรือเก็บเกี่ยวในช่วงใกล้เคียงกัน ภาครัฐอาจกำหนดมาตรการในลักษณะของการอนุญาตให้เอกชนนำเข้ามาตามกรอบข้อตกลงที่ได้ตกลงไว้ แต่กำหนดให้มีการจัดเก็บที่เหมาะสมเพื่อรักษาคุณภาพ เช่นการจัดเตรียมไซโลหรือสถานที่จัดเก็บบริเวณชายแดนและมีเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบเพื่อไม่ให้ผลผลิตถูกนำออกมาจำหน่ายสู่ตลาด อันจะส่งผลกระทบต่อราคาผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศและกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรโดยตรง

ผู้แทนสมาคม มีข้อเสนอแนะให้เกษตรกรปรับปรุงพัฒนาการประกอบอาชีพ โดยใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานให้เพิ่มมากขึ้น เร่งดำเนินการให้เกิดองค์ความรู้เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้ได้ประมาณ 1,500 - 1,800 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งถ้าดำเนินการได้ก็จะอยู่ได้

ส่วนปัญหาราคาข้าวโพดตกต่ำและข้าวโพดไม่พอใช้ ผู้แทนสมาคมได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าในประเทศไทย มีบริษัทที่ผลิตอาหารสัตว์จำนวน 52 บริษัท ดำเนินการรวมตัวกันที่จะทำให้ข้าวโพดขาดแคลนเพื่อจะได้นำเข้าวัตถุดิบทดแทนจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาสูงกว่ามาก โดยเฉพาะข้าวสาลีจากยูเครน ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพต่ำมากและมีสารปนเปื้อนกับมันตภาพรังสี

ซึ่งผู้เกี่ยวข้องไม่ได้ทำการตรวจสอบอย่างจริงจัง จึงเป็นข้อกังวลต่อห่วงโซ่การผลิตว่าจะส่งผลกระทบต่อสัตว์ผ่านไปยังผู้บริโภคด้วยหรือไม่ แม้กระทั่งเทคโนโลยีการเลี้ยงที่ร่นระยะเวลาการเลี้ยงจาก 40 วันเหลือ 30 วัน อาจมีสารตกค้างทำให้ผู้บริโภคได้รับผลกระทบต่อสุขภาพด้วย ประเด็นนี้ผู้แทนสมาคมให้ข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐไม่ควรสนับสนุนให้ผู้บริษัทยุติการผลิตอาหารสัตว์นำเข้าวัตถุดิบทดแทนจากต่างประเทศดังกล่าว จนกว่ากระบวนการตรวจสอบหรือควบคุมมีประสิทธิภาพเพียงพอ

สำหรับคำถามกรณีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ผลผลิตได้จำนวนน้อยและไม่พอใช้ในประเทศซึ่งราคาข้าวโพดควรจะสูง แต่ที่ผ่านมาและปัจจุบันราคายังคงตกต่ำ เนื่องจากกลไกในกระบวนการรับซื้อมีการควบคุมโดยกลุ่มทุนและหามาตรการกีดราคา ซึ่งบางครั้งก็เกิดจากกลไกการผลิต เช่น ปลุกและเก็บเกี่ยวข้าวโพดพร้อมกัน(เหตุผลด้านอากาศ) เมื่อผลผลิตออกพร้อมกัน ผู้รับซื้ออ้างว่าเกินปริมาณความต้องการ ไม่มีที่จัดเก็บรักษาก็รับซื้อในราคาที่ต่ำลง แม้ภาครัฐจะมีนโยบายช่วยเหลือ ที่เรียกว่า 3 ต่อ 1 คือให้ซื้อข้าวโพด 3 ส่วนที่ผลิตในประเทศ แล้วก็นำเข้า ข้าวสาลี 1 ส่วนจากต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้ราคาข้าวโพดสูงขึ้นและเกษตรกรมีความพึงพอใจได้บ้างในระดับหนึ่ง แต่ผู้รับซื้อ (กลุ่มทุนใหญ่) ก็มีกลไกในการกำหนดราคาเพิ่มเงื่อนไปได้เรื่อยๆ

สำหรับราคาผลผลิตข้าวโพดที่สมาคมฯ กำหนดและนับซื้อ จะดูระดับราคาตามคุณภาพผลผลิต คือผลผลิตที่มีความชื้น 30% จะรับซื้อที่ราคา 7 บาท ส่วนความชื้นไม่เกิน 14.5% จะรับซื้อที่ราคา 8.50 บาท ซึ่งประเด็นนี้ สมาคมเสนอให้ภาครัฐช่วยเหลือ ในการประสานโรงงานผู้ผลิตอาหารสัตว์ เพื่อให้กำหนดราคาที่เหมาะสมสามารถอยู่ได้ ปัจจุบันนี้ผลผลิตข้าวโพดแบบแห้งจะผลิตได้ประมาณ 600 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนข้าวโพดเปียกจะได้ 800 กิโลกรัมต่อไร่ และยังเสนอให้ภาครัฐมีนโยบายดูแลด้านข้อระเบียบ กฎหมาย ไม่ควรใช้ระเบียบ กฎหมายฉบับเดียวกัน มาบังคับใช้กับเกษตรกรทั่วประเทศ แต่ควรพิจารณาตามบริบทของปัญหาในแต่ละพื้นที่ เพื่อกระจายความเป็นธรรม

4) ข้อมูลที่ดินราชพัสดุทั่วประเทศ

ข้อมูลที่ดินราชพัสดุทั่วประเทศ (แยกรายจังหวัด)																
ลำดับ	จังหวัด	ใช้ราชการ			จัดให้เช่าหรือโดยวิธีอื่น			สงวนไว้ใช้ราชการ			ที่ว่าง			รวม ที่ดินราชพัสดุ		
		ไร่	งาน	ท	ไร่	งาน	ท	ไร่	งาน	ท	ไร่	งาน	ท	ไร่	งาน	ท
1	กระบี่	11,580	3	71.6	307	0	45.1	153	0	63.8	0	0	0.0	12,096	1	82.2
2	กรุงเทพมหานคร	45,746	1	8.5	1,812	1	10.5	129	0	41	-138	0	-40.3	47,549	2	19.7
3	กาญจนบุรี	2,759,642	1	95.2	524	0	54	38	2	39.3	726,146	0	22.2	3,486,351	1	10.7
4	กาฬสินธุ์	307,960	2	47	198	2	20.5	107	3	42.2	1,847	1	85.9	310,114	1	95.6
5	กำแพงเพชร	9,423	0	44.3	321	2	79.1	0	1	15	908	2	6.9	10,653	2	45.3
6	ขอนแก่น	127,152	2	0.9	275	2	35	64	3	1	1,482	0	9.2	128,974	3	46
7	จันทบุรี	28,517	2	49.3	1,317	3	79.6	1,258	3	26.3	2,047	2	6.6	33,141	3	61.8
8	ฉะเชิงเทรา	18,412	0	61.9	6,353	0	14.4	4	3	28	831	3	95.4	25,601	3	99.7
9	ชลบุรี	119,941	1	64.6	3,564	0	41.8	1	2	28	1,475	2	91.3	124,982	3	25.7
10	ชัยนาท	25,414	2	6.5	615	2	5.8	0	3	10	741	1	77.4	26,772	0	99.7
11	ชัยภูมิ	65,140	0	22.9	812	3	50.4	310	2	81.1	15,227	0	58.9	81,490	3	13.3
12	ชุมพร	17,301	2	17.3	609	1	45.2	101	3	49.5	645	1	9.8	18,658	0	21.8
13	เชียงราย	48,504	2	24.9	257	3	54.8	1,646	0	67.8	2,871	2	5.7	53,280	0	53.2
14	เชียงใหม่	209,326	3	95	1,276	3	96.7	320	2	62.8	7,224	2	87.2	218,149	1	41.7
15	ตรัง	17,871	2	38.6	267	3	10.7	0	0	0	484	3	90.9	18,624	1	40.2
16	ตราด	43,085	3	31.7	67	0	72.1	35.00	3.00	43.00	3,733	1	94.0	46,922	1	40.8
17	ตาก	160,173	0	7.2	1,322	2	80.5	139	2	57	1,963	2	66.8	163,599	0	11.5
18	นครนายก	39,120	2	87.7	7,627	3	73.8	20,271	0	0	469	3	87.4	67,489	2	48.8
19	นครปฐม	36,222	1	86.5	147	0	69.5	0	0	0	226	0	73.7	36,595	3	29.7
20	นครพนม	31,328	0	42.8	82	2	83.4	2,860	3	40.7	3,734	0	51.0	38,005	3	17.8
21	นครราชสีมา	474,674	3	39.8	2,005	3	11.5	2,524	0	38	38,678	1	28.7	517,883	0	18
22	นครศรีธรรมราช	40,754	3	17.5	1,160	0	33.3	111,375	1	25.1	508	1	32.5	153,798	2	8.4
23	นครสวรรค์	206,532	1	65.6	6,458	0	36.4	3,749	1	4	16,863	3	33.0	233,603	2	39
24	นนทบุรี	6,235	0	99.3	453	2	90	2	1	76.7	340	2	42.9	7,032	0	8.9
25	นราธิวาส	16,017	1	55	87	1	21.1	0	0	0	402	1	74.9	16,507	0	51
26	น่าน	41,558	2	41.3	93	0	59.6	308	3	96.4	4,205	1	48.6	46,166	0	45.9
27	นิงกาฬ	34,718	3	63.9	47	3	35.4	1,893	2	36.8	-2,812	0	-62.1	33,848	0	74
28	บุรีรัมย์	57,685	0	69.6	84	0	64.5	0	1	21	1,469	3	40.8	59,239	1	95.9
29	ปทุมธานี	25,448	0	54	9,212	3	42.3	1,118	3	56	1,603	2	33.9	37,383	1	86.2
30	ประจวบคีรีขันธ์	615,284	1	56.8	3,593	0	85.7	27	3	37.1	232	3	66.1	619,138	1	45.7
31	ปราจีนบุรี	27,199	3	84.2	995	1	73.5	16	1	68	1,345	2	38.6	29,557	1	64.3
32	ปัตตานี	19,775	1	9.1	994	0	43.8	14	1	42	363	1	17.8	21,147	0	12.7
33	พระนครศรีอยุธยา	17,257	1	23.2	6,261	0	95.9	0	3	50	2,446	2	47.0	25,966	0	16.2
34	พะเยา	25,454	3	61.9	102	2	74.5	518	2	98	349	0	48.9	26,425	1	83.3
35	พังงา	12,711	3	91.6	1,091	2	0.5	998	2	79.8	588	2	14.8	15,390	2	86.7
36	พัทลุง	23,190	3	10.6	688	3	22.3	343	2	66.6	1,728	1	46.7	25,951	2	46.2
37	พิจิตร	35,254	0	6.8	8,503	2	12.9	8,361	0	72.1	77	0	81.0	52,195	3	72.8
38	พิษณุโลก	44,824	0	72.3	344	0	83	0	0	0	477	3	36.6	45,646	0	91.9
39	เพชรบุรี	68,262	2	45.5	138	0	25	278	2	27.6	1,014	1	24.0	69,693	2	22.1
40	เพชรบูรณ์	50,053	1	43.7	2,128	3	36.8	4,372	2	26.6	645	1	49.5	57,200	0	56.6
41	แพร่	28,216	2	25.6	253	1	75.1	77	2	81.5	2,423	1	1.2	30,970	3	83.4
42	ภูเก็ต	8,661	0	38.5	102	3	83	3,228	3	73.1	43	1	91.0	12,036	1	85.6
43	มหาสารคาม	34,194	2	42	1,685	3	67.6	100	3	7.7	4	0	61.8	35,985	1	79.1
44	มุกดาหาร	12,481	1	59.9	24	0	62.4	5	0	0	157	1	0.5	12,667	3	22.8
45	แม่ฮ่องสอน	5,538	2	75.5	332	3	43.8	13	3	66	137	0	65.0	6,022	2	50.3
46	ยโสธร	14,585	3	30.5	94	0	62.8	8	0	93.5	6,579	3	76.3	21,268	0	63.1
47	ยะลา	11,093	0	59.2	1,988	1	86	222	2	59.7	3,372	1	30.4	16,676	2	35.2
48	ร้อยเอ็ด	37,593	3	22.4	692	0	0.3	542	3	9.1	572	0	48.3	39,400	2	80.1
49	ระนอง	7,244	0	2.3	318	3	23.8	47	1	80	1,254	0	76.8	8,864	1	82.9

ข้อมูลที่ดินราชพัสดุทั่วประเทศ (แยกรายจังหวัด)

ลำดับ	จังหวัด	ใช้ในการราชการ			จัดให้เช่าหรือโดยวิธีอื่น			สงวนไว้ใช้ในการราชการ			ที่ว่าง			รวม ที่ดินราชพัสดุ		
		ไร่	งาน	ท	ไร่	งาน	ท	ไร่	งาน	ท	ไร่	งาน	ท	ไร่	งาน	ท
50	ระยอง	60,611	1	76.6	56	2	70.3	2,111	2	43.1	1,459	3	55.2	64,239	2	45.2
51	ราชบุรี	492,242	3	19.4	305	0	59	29	3	48.2	49,381	3	72.4	541,959	2	99
52	ลพบุรี	212,380	0	2.2	1,045	3	44.4	457	2	36	2,047	3	84.5	215,931	1	67.1
53	ลำปาง	121,553	2	94.3	2,055	2	78.8	852	2	61.7	2,304	0	12.6	126,766	0	47.3
54	ลำพูน	19,176	1	83.7	48	2	75.2	11	3	41.3	2,816	2	84.7	22,053	2	84.8
55	เลย	22,559	0	62.4	182	0	94.2	0	0	0	2,552	2	81.5	25,294	0	38.1
56	ศรีสะเกษ	41,200	3	43	274	1	3.2	9,038	0	84.6	851	0	54.1	51,364	1	84.9
57	สกลนคร	107,067	2	14.8	1,123	1	31.4	1,667	3	82.7	665	3	19.6	110,524	2	48.5
58	สงขลา	40,743	0	86.1	450	2	61.8	336	2	49.2	2,399	1	75.7	43,929	3	72.9
59	สตูล	8,459	2	14	73	1	60.9	88	0	63.9	27	0	13.0	8,648	0	51.8
60	สมุทรปราการ	42,119	0	86	1,038	0	29.9	8	3	50	1,592	0	48.2	44,758	1	14.1
61	สมุทรสงคราม	2,272	0	92.9	272	3	20	5	2	84	54	2	24.2	2,605	1	21.1
62	สมุทรสาคร	3,609	1	59	144	2	31	0	0	0	400	1	75.3	4,154	1	65.3
63	สระแก้ว	33,581	0	31.4	1,347	2	82	250	0	0	2,354	1	47.3	37,533	0	60.7
64	สระบุรี	30,922	3	78	14,247	2	79.7	51	2	60	1,779	2	63.0	47,001	3	80.7
65	สิงห์บุรี	12,020	2	11.6	151	0	75	0	0	0	107	0	66.9	12,278	3	53.5
66	สุโขทัย	61,739	2	37.9	135	0	91.3	153	2	71.4	7,780	3	5.2	69,809	1	5.9
67	สุพรรณบุรี	31,151	3	27	1,141	0	12.3	7	0	96	930	3	81.0	33,231	0	16.3
68	สุราษฎร์ธานี	28,760	0	77.6	2,763	3	49.4	943,824	0	99.4	26,362	2	6.1	1,001,710	3	32.5
69	สุรินทร์	47,316	1	26.6	969	2	1.5	989	0	83	4,694	2	52.8	53,969	2	64
70	หนองคาย	47,028	0	75.6	122	3	76.1	1,914	0	84.7	310	0	4.2	49,375	1	40.6
71	หนองบัวลำภู	18,362	3	51	87	1	50.8	70	2	4.1	722	0	9.3	19,242	3	15.2
72	อ่างทอง	21,832	2	69.3	1,930	1	81.3	0	0	0	120	1	98.7	23,883	2	49.3
73	อำนาจเจริญ	19,225	2	77.3	49	0	31.9	138	0	81	662	2	17.9	20,075	2	8.1
74	อุดรธานี	246,343	0	69.4	497	3	76.5	215	2	61.6	435	0	54.6	247,491	3	62.1
75	อุตรดิตถ์	197,276	2	36.9	555	2	7.6	405	3	40.9	4,097	2	43.2	202,335	2	28.6
76	อุทัยธานี	12,212	1	21.4	73	1	87.5	0	0	0	562	1	55.4	12,848	0	64.3
77	อุบลราชธานี	93,738	3	86.5	168	3	16.5	3,553	0	28.3	4,957	0	92.0	102,418	0	23.4
รวม		8,199,841	112	3,784	108,975	113	3,955	1,133,745	115	3,444	979,394	101	3,574	10,422,121	107	3,859

หมายเหตุ : ข้อมูลจังหวัดกรุงเทพมหานครมีภาพ 0 เนื่องจากตลาดเคหสถาน

คณะผู้จัดทำ

ชื่อ-นามสกุล	รหัส	ตำแหน่ง	ต้นสังกัด
นายณรงค์ จุ้ยเส่ย	87090	ผู้บัญชาการเรือนจำกลาง พิษณุโลก	กรมราชทัณฑ์
นางสาววัชรพร รัตนยานนท์	87013	ผู้อำนวยการศูนย์จัดการ ศึกษาในต่างประเทศและ บริหารความรู้	สำนักงาน ก.พ.
นางศุภรศิริ บุญชูเศรษฐ์	87022	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา ธุรกิจและศักยภาพ ที่ราชพัสดุ	กรมธนารักษ์
นายวิบูลย์ ไชยวรรณ	87047	เกษตรจังหวัดนครราชสีมา	กรมส่งเสริม การเกษตร
นางสาวนงลักษณ์ วงศ์สุขศิริเดชา	87056	ผู้อำนวยการกองแผนงาน	กรมการขนส่งทางบก
นายธนาวุฒิ ปัญจพรอุดมลาภ	87070	ผู้อำนวยการศูนย์อุทยาน วิทยาศาสตร์ตะวันออก เฉียงเหนือตอนล่าง	กรมอุทยานวิทยา
นายสุพล ศรีทับทิม	87076	พาณิชย์จังหวัดเพชรบูรณ์	สำนักงาน ปลัดกระทรวง พาณิชย์
นายอนุชา จันทระเกสร	87102	ผู้อำนวยการกองนิติการ	กรมสวัสดิการและ คุ้มครองแรงงาน
นายสุรินทร์ นวลรอด	87112	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัด ช่างสุราษฎร์ธานี	สำนักงาน คณะกรรมการ อาชีวศึกษา
นางสาวกัลยา อนุลักขณาปรณ์	87116	ผู้อำนวยการศูนย์ วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 สุราษฎร์ธานี	กรมวิทยาศาสตร์ การแพทย์